Ч. 9 з (15.100. Львів, субота 14. січня 1939. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-40
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504 060.
„ Банку Чеських Легіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Справжній мир мусить брати на увагу природні інтереси народів.

Відповідь канцлера Гітлера на новорічні побажання дипльоматичного корпусу.

В четвер в год. 11-ій відбулася перша новорічна гостина в новім будинку канцелярії Райху, в якому приміщений канцлерський уряд. В 11-ій годині канцлер Гітлер приняв фельдмаршала Ґерінґа, як шефа летунства, команданта морських сил адмірала Редера, команданта сухопутної армії ген. Брахвіча, шефа головн. командування збройними силами ґен. Кайтеля і шефа поліції й міліції Гімлера, що склали канцлерові новорічні побажання.

В год. 12. зявилися представники дипл. корпусу. В його імені склав канцлерові Гітлерові побажання папський нунцій Орсеніґо, який у своїй промові пригадав гарячі дні, що їх переживала Европа в минулому році і висловив свою радість та вдячність, яку відчули всі народи на вістку, що завдяки мінхенській конференції вратовано мир. Наприкінці своєї промови нунцій висловив надію, що і в новому році полагоджуватимуть міжнародні конфлікти мирними методами і засобами.

Дякуючи за новорічні побажання канцлер Гітлер заявив, що він теж почуває глибоку радість згадуючи минулий рік, бо це був рік, який приніс німецькому народові реалізацію його права до самовизначення. Що заспокоєння тих прав відбулося без нарушення европейського мира це велика заслуга держав, що брали участь у мінхенській конференції.

Мирну розвязку проблем, яких не можна відкласти — казав канцлер Гітлер — завдячуємо не тільки волі мира і почуттю відповідальности, що характеризують уряди, які брали участь у конференції, але передовсім переконанню, що

є історичні процеси і природними потребами обосновані конечности, які раніше чи пізніше муситься признати

і яких не можна з хісном для окремих народів чи держав відкинути.

Звертаючись до нунція Орсеніґо канцлер Гітлер закінчив свою промову висловом надії, що і на майбутнє европейським державним мужам удасться запевнити Европі **мир, що брав би на увагу у найширшому обсязі природні, отже виправдані інтереси народів.**

Розмови анґлійських міністрів у Римі.

У ВЕНЕЦЬКІЙ ПАЛАТІ.

Перша розмова премієра Чемберлена з Мусолінієм у Венецькій палаті, про яку ми вчора згадували, відбулася у присутности міністрів Галіфакса і Чіяно. В часі тієї розмови Мусоліні, як кажуть, зреферував італійський погляд на еспанську справу і на справу взаємин між Парижем і Римом. Розмова мала загальний характер і не довела до ніяких конкретних висновків.

РИМ—БЕРЛІН—ТОКІО

Ще перед приїздом британських міністрів у середу Мусоліні відбув 40-хвилинну розмову з японським амбасадором. У четвер рано гр. Чіяно після одногодинної розмови з льордом Галіфаксом приняв німецького амбасадора при Квіринalі Макензена.

НА СНІДАННІ У КОРОЛЯ.

В четвер в год. 11-ій премієр Чемберлен і льорд Галіфакс складали вінки у Пантеоні на гробах італійських королів та перед памятником невідомого вояка. Після того король Віктор Емануїл приняв їх на півгодинній авдієнції і запросив на снідання, в якому взяло участь 54 особи, саме мужеське товариство, бо королева мусіла залишитися при ліжку недужої дочки. На сніданні були м. ін. кн. Пємонту, мін. Альфієрі й амбасадори Ґранді і льорд Перт. Після снідання король обвів британських гостей по квіринальській палаті.

СПОРТОВА ДЕФІЛЯДА МОЛОДІ.

На форум Мусолінія відбулася спортова дефіляда молоді, в якій взяло участь 4 тисячі молоді при 20-ти тисячах глядачів. Британські гості відбирали дефіляду в товаристві Мусолінія. Після того міністри Чемберлен і Галіфакс віїхали до Венецької палати на дальші розмови.

Катальонія переходить у руки національної армії.

НАЦІОНАЛЬНА АРМІЯ ПОСУВАЄТЬСЯ ВПЕРЕД

На північно - катальонському фронті військо ген. Франко здобуло гору Ціска окруживши місто Аґрамунт. На центральному відтинку катальонського фронту військо ген. Франко зайняло місто Ґардія Депральс на північний схід від Монтальбан.

ЧЕРВОНІ ДАЛІ МОБІЛІЗУЮТЬ.

Рада міністрів у Барсельоні наказала мобілізацію 6-ти річників від 1915 до 1921. Змобілізовані мають відіслати до армії вже в найближчих днях.

ЕСПАНСЬКЕ МАРОККО ЗАГОРОДИЛИ МІНАМИ.

Радіостація в Кадиксі повідомила кораблі, що побережжя еспанського Марокка від Мелілі до Альгуцемас загороджено мінами

Лайка замість політики.

З ПРИВОДУ ВИСТУПУ ПОСЛА ВАГНЕРА.

Львів, 13. січня 1939.

Всяка розмова, отже і політична дискусія стає неможлива з хвилиною, коли один розмовець другого ображує. Мусить бути збережена культурна форма вислову. Найбільш ексклюзивний темперамент чи найскрайніші нетерпимі погляди можуть проявлятись тільки так, щоб розмова залишилася розмовою, а не лайкою. Коли хтось не вміє тримати своїх нервів на поводах та забуває, до кого говорить і що говорить, тоді автоматично кінчається дискусія та перетворюється в монольоґ, для якого теж не годяться стіни сальону, кабінету чи салі засідань.

Виступ посла Вагнера на буджетовій комісії сойму належить саме до таких метод дискусії. На цьому властиво наш коментар міг би закінчитись. Можнаб хіба казати про характер самої лайки, однак у культурному товаристві не прийнято переводити ґрадації образи, яка всеодно не дозволяє більше на мериторичну розмову: це вже справа кодексу чести. Але в цьому виімковому випадку можна зробити деяке відхилення від засади. Воно торкається спеціяльно особи п. Вагнера, людини, якої стан нервів може найти подекуди виправдання у тій особистій трагедії, що він її зазнав як колишній вояк. Інша річ, що саме як воєнний інвалід, як людина, яка є живим доказом своєї колишньої відваги на полі бою, повинен розуміти краще, ніж хтонебудь інший, що у взаєминах з політичним противником обовязує лицарскість та що не лицює оперувати такими закидами, які самі собою є найвищою образою.

Годі вірити, що п. Вагнер, людина інтеліґентна, не знає, що таке „чужа аґентура". Маємо враження, що член парляментарної палати повинен знати політичний зміст того вислову і без того, щоб заглядати до словника чужих слів. Не знаємо, як п. Вагнер і ті, що оплескували його промову, уявляють собі, що ввесь нарід може бути „чужою аґентурою". Не знаємо теж, як п. Вагнер гадає таким ляпідарним окресленням розвязати проблему, яка існує тому, що існує стільки то міліонів автохтонного населення держави, яке має свідомість своєї національної відрубности від даної панівної і державної нації та яке має свої культурно-господарські аспірації і політичні амбіції. Не згадуємо тут уже зовсім про звязок української проблеми у Польщі з якиминебудь проблемами міжнародного характеру, елімінуємо в даному випадку зовсім увесь Схід Европи, прометейську концепцію чи чийнебудь і якінебудь комбінації, які в більшій або меншій мірі заторкувалиб і українську проблему. Але що зробити з вимогами українців у Польщі?! Чи можна перейти над ними до денного порядку і чи це вичерпає справу?

Це кардинальне питання, що його поруших представник УНР у буджетовій комісії, це те кардинальне питання, яке належить до компетенції членів польського парляменту і на це питання пос. Вагнер відповіді не дає. Замість займатись цим єдино суттєвим питанням — він

волів кидати інвективи та йти далі тим самим шляхом, що ним ішли у попередній каденції його тодішні товариші Екерт, Відацький, Жиборський, Войцеховський. Виступ посла Ваґнера, перший виступ польського посла з терену Східної Галичини в українській справі у цьому соймі, є сумним свідоцтвом політичної зрілости польської парляментарної репрезентації цих земель. Члени тієї репрезентації, політична еманація краєвого польського громадянства, волють дальше тупцювати на місці, нервуватись та ображувати, замість підійти до проблеми з критеріями політичної доцільности, з критеріями політичного реалізму, без яких не існує взагалі само поняття політики.

І те, що вони роблять, це не є політика. Це якась несамовита забава, якої глузду не можемо розуміти, не з українського і не з „аґентурного“ погляду, але намагаючись зрозуміти польський погляд, польський державний інтерес. Очевидно, знаємо, що у відповідь відразу можемо почути гордовиту заяву: „Ви цим уже не журіться, хай це буде наша журба, журба польських патріотів-державників“. Але тут і „ностра рес аґітур“ і висліди тієї поведінки пп. Войцеховських і Ваґнерів — це не тільки їхня справа. Останній виступ посла Ваґнера стверджує ще раз, що те польське громадянство у Східній Галичині, яке неґувало право варшавського уряду вирішувати українську проблему без нього, краєвого польського громадянства, та яке тільки собі приписало те право, — і дальше не є політичним контраґентом, бо воно не вміє говорити політичною мовою, не знаючи іншої мови, як лайка, диктована ненавистю.

Це єдиний політичний висновок, що його диктує промова посла Ваґнера. Єдиний висновок той, що п. Ваґнер не тільки не вміє подати ніякої конструктивної програми національної політики, але й не хоче бачити її та знати. Лайка п. Ваґнера є тільки викрутом, є тільки відмовою від мериторичної дискусії над українською проблемою у Польщі та можливостями її розвязки. Інвективи посла Ваґнера українського народу не образять, а відповідальність за такий його підхід до української справи та за його наслідки паде не на нас.

Ік.

* * *

здоровлень цієї ночі це несподіване-рідне, на бруку чужого міста — мені наймиліше.

Може... може вже скоро!

*

Дома чекала мене ще одна приємна новорічна несподіванка.

Прийшов листонош і приніс новорічні картки — то холодно-чемні, то щиро-сердечні, то офіційно-вимушені.

Новий рік — це прекрасна нагода для кожного привітати приятеля або відновити та відсвіжити призабуті знайомства.

Тут на заточенні ми використовуємо цю нагоду ще і для того, щоб поздоровити наших свояків, давніх приятелів чи знайомих, що залишилися в Україні.

Багато відповідей приходило звідтам раніше і як тішили нас ці короткі слова: „З новим роком!“

А потім їх ставало все менше і менше.

Розстріляні, засуджені на заслання чи заморовані не відповідають більше!...

Серед купи листів пізнаю мою поздоровну листівку, що я її перед святами надіслав старому знайомому в Україну. Це була одна з небагатьох і ось її звертає мені тепер пошта назад.

Штемплі: німецький і совітський, помітка совітського урядовця по французьки „назад“ і червоним чорнилом виразно підкреслені між назвою міста і датою два рядки німецького штемпля, що час до часу вміщує пошта для реклями чи пропаґанди.

Я вдивляюся в ці дві червоні лінії, запитую ще в німецькому поштовому бюрі і у мене не залишається більше сумнівів у тому, що перекреслені вони там в Україні, накреслені навмисне і звернені на нашу — тут за кордоном сущих українців адресу.

„Будьте національно солідарні!“ (Ют національе Солідарітет) — закликували німці і цей заклик перейняв та з ним звертається як з новорічним побажанням до нас — невідомий підсовітський громадянин.

Лише дві червоні, немов кровю страждань українського народу накреслені лінії, а в них містяться і всі підсовітські настрої, і вся їх програма й тактика, і острах за нас — за наші сварки, і мементо вирішного бою.

„Будьте національно солідарні!“

Олександр Севрюк.

Новорічні привіти.

(Від нашого кореспондента.)

Берлін 8. січня.

Шумів, безкетував і гудів Берлін у Сильвестрову ніч. Лише над ранком почав ущухати гамір.

Я йшов безлюдними пішеходами великого міста, а думки плили десь далеко — до рідного краю, звідки перед кількома годинами етерові хвилі совітського радія передавали лицемірно безжурні і веселі пісні, спікер безсоромно підводив підсумки „успіхів“ Радянського Союзу в 1938 році (!) та оповідав байки про заморожене шампанське та екзотичні овочі на столах підсовітських громадян.

З брехливо весело-бадьорих пісень цієї етерової передачі чомусь одна мені особливо врізалась у память. Це — пісня з совітської фільми „Веселі хлопці“ про молодецьке підсовітське племя.

„Ступай вперед, племя молодецьке!
„...Ми все здобудем, збагнем і відкриєм
Бігун холодний і світ голубий
...Ми підгортаєм безміря і час,
Ми молоді володарі землі..:!“

Враз на розтоці кількох вулиць спинився я, як укопаний.

Невже міраж? Туга за рідним краєм — міражі!?!

Ні — це не примара!

Мені назустріч посувується гурт підлітків: — у батьківських піджаках, що сягають нижче колін, матня майже волочиться по землі, хто в картузах нижче вух, хто без них; ідуть розвязною ходою, немов у себе дома.

Безпритульні?!

Хто не пізнає цього страшного, єдиного у світі одностроюу „найщасливішої країни земної кулі“? Але як вони опинилися тут у Сильвестрову ніч, на берлінській вулиці?

— Хлопці, а ви куди? — окликнув я їх по українськи.

— А ти, татку, наш? — зраділи вони мені.

— Хто ви? — питаю.

— Та німці — відповідають нерішуче одні гарно по українськи, другі по московськи.

— А по німецьки втоpопаєте?

— Та де — ні слова!

Вони щойно приїхали з їх висланими батьками — хто зназ Волги, хто з України; їх відразу вже вимили, поголили, не встигли лише переодягнути. Бліді, мов воскові, обличчя, запалі груди, тоненькі руки. Які тендітні супроти тутешнього доросту! Всі тримаються вкупі, очі бігають на всі боки, все насторожені.

Нас оточили ґаздині, що спішили за покупками.

Такого дива ще ніде вони не бачили; одна навіть не вірить своїм очам і хоче доторкнутися до найближчого хлопця.

Враз усі як перед небезпекою оточують цього малого, недовірливо, загрозливо, немов на поготівлі оглядають німкиню і питають мене, чого їй треба від їх товариша.

В їх обличчі нема нічого дитячого і коли одна з ґаздинь витягає з кишені якісь цукорки, вони з погордою відмовляються від них і всі прохають почастувати їх цигарками, бо хоча вони й мають якісь там феніґи, то їм тютюну в тютюневих крамницях не продають.

Німкині охають та ахають: хлопці бокують і горнуться до мене.

Ось воно „молодецьке племя“, „володарі землі“, про яких співає совітське радіо!

Німці мабуть швидко розформують це „молодецьке племя“, пішлють їх до ріжних юнацьких таборів і зроблять з них чесних громадян.

Я частую їх цигарками й один з них щиро вітає мене по українськи:

„З новим роком, татку!“...

В цих словах бідного, зголоднілого хлопця чую звуки рідних степів і серед безлічі по-

Спогад зперед 25 років.

Саме минає чверть сторіччя від тяжкого господарського року 1913—1914, що належав до найтяжчих [illegible] ків українського народу в Галичині. 1913-тий рік [illegible] роком стихійних нещасть і великого неврожаю. [illegible] восени того року загрозили масі нашого селянства [illegible] лод і нужда. Тодішня парляментарна репрезентація [illegible] єднала в центральному уряді у Відні допомогу на [illegible] живлювання і свіжі засіви на 1914-ий рік. Та [illegible] ще порятував наших хліборобів допомоговий [illegible] Земельно-Кредитового Заведення у Відні. Цей [illegible] у квоті двох міліонів корон передав цей банк [illegible] Земельному Банкові Гіпотечному до розділу між [illegible] більш пошкодованих хліборобів. Щастя, що тоді [illegible] вав уже четвертий рік у Львові наш перший [illegible] банк, бо тільки йому могла центральна австрійська [illegible] станова довіряти ті кредити до розділу. Інакше [illegible] кредиту взагалі не було б, або дали б його до розділу [illegible] чужій установі, а з цього не було б нашим людям [illegible] користи. Крім того Земельний Банк Гіпотечний [illegible] рував тоді вексль Краєвого Союзу Кредитового на [illegible] же міліон корон, на які Союз дістав безвідсотковий [illegible] дит для розділу між кооперативи. (Мимоходом [illegible] позички з того кредиту сплатили наші селяни [illegible] війні обезціненим грошем, так, що ті позички [illegible] фактично безворотними допомогами). Цей один [illegible] док — видатні допомоги в тяжкому році — [illegible] нює нам, що значить для громадянства [illegible] фінансова установа. Це повинно нагадати нам [illegible] ші обовязки супроти рідних банків, згідно з [illegible] „Свій до свого“. (91)

Віч-на-віч з ватажком партизан.

Варшава, січень 1939.

Кожна людина має свою, як то кажуть, пасію. Один любить говорити про те, другий про інше. Одні залюбки оповідають про своє минуле, про мрію, бажання, про будучність, інші мають нахил до снування фантастичних оповідань на канві пережитих цікавіших епізодальних фрагментів життя. Щож тоді казати про уроджених „балакунів“, людей преси, журналістів, цебто тих, для яких життя у дійсності або бодай уявно має форму мінливої, покрученої, кольорової, багатої в події фото-стяжки... Жаль, що не всі старі журналісти, навіть українські, що не без правди називають себе найбільш запрацьованими „пероманами“ світа, навіть такі, що пів життя хвилюються, (літають літаками, стріляють диких буйволів у американських преріях, кохають найпалкіші царівни далекого, магією грішного чару обвіяного Сходу і поміщують довжезні спростовання з сакраментальним текстом „неправдою є буцімто...“ і т. д.), не виглядаючи поза... стіни редакційної кімнати, жаль, що ці люди не пишуть спогадів. Можнаб у них знайти стільки цікавих моментів, стільки неймовірних, пікантних зацікавлюючою красою переживань як щонайменше у таємних листах зрадливої жінки пересічного поважаного громадянина...

Один такий спогад „старого“ журналіста потрапив нас усіх тоді зацікавити. Так, був це вийнятково цікавий спомин.





НАД ПРИПЯТЮ ШУМІЛА ПУЩА.

Над Припятю шуміла пуща, пахли скошені, шовкові трави, а на небі, у безкраях ночі, мов блудні поліські вогники на диких цвинтарищах Полісся — кружляли червонаві зорі.

Палала ватра. Тріщало хворостиння, червоними вогнями розпалювався очерет. Ціле товариство лежало при вогні, хтось варив чай, чиїсь білі руки готовили мандрівний „коктейл“, а містер Ґрі оповідав.

Містер Ґрі належить до тих англійських журналістів, що народившись у якомусь порті (всі права автобіоґрафії містер Ґрі застеріг завно для себе) під купою старих порожніх бочок з матері — портової дівчини і невідомого батька, здається (зрозуміло, м-ру Ґрі) американського редактора, потрапили зробити неймовірно швидко карієру. Перескочив три-чверті життя мов по сходах: портовий хлопчина, продавець газет, „злодій“, купець, моряк, кандидат в теольоґи, врешті скінчений правник і журналіст з летючим всесвітнім білетом та власним автом. Містер Ґрі попиває поліський „коктейл“ і вдивляючись в струнко затесані, схвилювані цікавим оповіданням груди чорнооких поліських красунь, що обсіли гуртом нашу „дику“ ватру, розказує:

— Так, Україна славна земля, дивний, пахучий край. Наче ваша тужлива пісня і наче чорна зрада неспокійна, таємна. Було це 1921 р. Я вертався з Москви. Побував у Києві, чудове місто, місто найгарніших і найспокійніших жінок у світі. А по дорозі з Києва до польського кордону мав я приємність пережити цю пригоду. Серед ліса у ночі курієр, яким я їхав, задержала озброєна ватага ваших українських повстанців. Була це група полк. Орла-Гальчевського. Комуністів стріляли, сміючись. А майже ніодин з тих партизанів не мав вусів; подобалися мені ці юнаки, джентельмени. Прошу собі уявити били всіх, хто не мав української візи у пашпорті, а мене не чіпали. Журналісти — нарід небезпечний — казали — і спускаючи дула пістолів клепали мене по плечі. Отамана просив я дати автограф, не дав, але сказав, що колись у Льондоні, при зустрічі — правдоподібно — не відмовить дати. Симпатяга був очайдушний. Завжди мрію, щоб його ще зустріти. Але чи він ще живе, хто зна... сімнацять років...

В цьому місці бахнув стріл, один, другий. Дівчата, що втирали сльози, слухаючи романтичного Ґрі, зірвались мов підстрілені качки. Стріли впали в лісі, з тої сторони — хтось до нас ішов, гукаючи шукав дороги. Ми повставали.

ВАТАЖОК ВМІЄ МОВЧАТИ.

Того вечора Ґрі був схвильований дійсною пригодою, коли в однім з мисливих, що надійшли до нашого вогнища з ліса розпізнав отамана Гальчевського. Останній (справжній європеєць у вбранні мисливого) пригадав собі сміливого Ґрі. Ми випили, закусили, заспівали. Ґрі дістав від Орла на згадку кривий ніж і автоґраф. Орел від нього пропозицію списати спогади по долярі за рядок. Орел відмовив, але згодом признався, що має десь „між шпарґалами“ військовий нотатник, хоча не спішиться його популяризувати. Ґрі був у розпуці. І щойно після кількох років мовчавливий ватажок згодився на друк спогадів, хоч не усіх і не в анґлійській пресі: віддав їх нам, щоб перший раз побачили вони денне світло в українській мові. Спогади вийдуть на днях, маю щастя їх порядкувати. Перечитую, покервавлені, замочені, старі листки — зачитуюся; цікаві спогади, а над усе вартісні, правдиві, документальні, далекі від тих фантазій, що їх так багато появилося у нас. Може Орел-Ґальчевський добре зробив, що так довго мовчав.

За згодою Автора познайомимо Читачів „Діла“ з фраґментами першого тому:

ДИРЕКТОРІЯ, ТИФ І „ГАЛИЦЬКИЙ ПЕРЕВОРОТ“.

Незабаром настала влада *Директорії*. Летичівський повітовий комісар Микита Харусь, мій щирий приятель, прохав у мене помочі в орґанізуванні нашої адміністрації у напівскомунізованім летичівськім повіті. Нашвидко сформував я охоронний відділ, при допомозі якого перевели ми мобілізацію. Шепель в той час сидів у Літині і поповнював 9. залізничу дивізію Беня. У Літині було багато лиха: піяцтво, гультайство і несправедливість. Це мене лютило, але так було тоді серед повстанців майже скрізь в Україні. В летичівському комісаріяті перебув я майже до відходу влади Директорії. Перед самим приходом большевиків зломив мене — тиф. Це було в жовтні 1919 року.

Напів-хворий, поїхав я у село Брусленів літинського повіту, де вчителювала моя покійна дружина. Доглядати за хворим чоловіком, вести навчання й одночасно господарити — було заважко для немічної жінки. Зрештою сама дружина бідувала без палива, без їжі, часто обганяючи лиш цим продуктом, що його ще не збувало — картоплею. Мене треба було берегти, щоб не застудився. Тяжкий і сумний був це час. До 24. грудня я вже так піддужав, що „вчився“ ходити по хаті. Того дня селом проїхала большевицька стежа. Хтось з селян, відаючи, що я хворий, таки бовтнув червоно-армійцям, що в школі перебуває недужий „петлюрівець“. Большевики навернули свої коні до нас. Вглядівши крізь вікно патрулю, що підїзджала до школи, я тихцем, поволі вийшов у другі двері й подався поміж хати. Дружина сяк-так відпекалася лиха, а мене повіз знайомий селянин у рідне село Гуту-Літинську. Того вечора, коли я туди приїхав і став ночувати, в Літині загорівся бій з большевиками. Це Шепель пробував нового щастя.

Шепель з іншими повстанчими головачами мали в той час у своїх руках неабияку боєздатну силу. Крім місцевого козацтва і здеморалізованої частини української армії до загону Шепеля приставало в осени чимало галичан, що не забажали йти з денікинцями. Коли Денікин на-

ступав (большевики були далеко на півночі) на наші околиці, повстанчий український рух, ведений — на його власне лихо — під прапором „боротьбистів“, був так сильний, що реакціонері не сміли й носа показати у Літинщину. Шепель боявся перейти особисто на большевицький бік, зате послав туди своє козацтво, що розбило влучним нападом денікинців у Жмеринці тай набрало чимало всякої лакомої поживи. Оця власне пожива, розсіяність, та брак дисципліни спричинилися до розгрому цілого Шепельового відділу під першим сильнішим ударом одної червоної сотні „Богунівської бриґади“. Ані большевики, ані денікинці не розпоряджали в той час надто великою й боєздатною людською силою.

Українці знищили тоді самі себе, прямуючи частинно до Денікина, частинно до боротьбістів, а решту доконав тиф. Не було того, що як казав колись Наполеон, у трьох четвертих запевнює успіх — сили духа; всі заломалися морально.

З початком 1920 р. Поділлям опанували скрізь большевики. Приборкали вони скоро тих, що до них пристали: шепелівців і перебіженців з українських реґулярних частин. Богунівська бриґада почала шаліти терором; стріляли людей навіть Богу духа винних.

На мене з усіх боків посипалися доноси в літинський ревком і комісаріят. Треба було чимскорше втікати до ліса. Цілу зиму просидів я в лісах, підготовляючи повстання. Звільненого з арешту брата випустили, але взяли на службу в Богунівську бриґаду й разом з багатьма іншими, що їх стрінула также доля погнали під Летичів на фронт проти поляків. В битві під Летичівом він утік і прийшов до мене. Аж до весни переховались ми по стодолах та засніжених лісових байраках. В цілій околиці переховувалось в цей спосіб чимало моїх козаків. Провесною ситуація покращала. Большевицькі військові частини на фронті проти поляків змінили галичани. Нам стало багато легше. У Літинщині „перезимували“ крім мене повстанці: Саранча-Тищенко, Григорович-Барський і хорунжий Олійник, а також чотирьох братів Паньковецьких. Ми всі увійшли з галичанами у зносини. На конспірованих зборах командантів вдалося нам перевести повстанчий плян: обезброїти большевиків та роспочати наступ. Повстанчу групу розділили ми на три окремі відділи: одним командував Тищенко, другим Харитон Паньковецький а я пішов зі своїм, захопивши Літин, у винницький повіт на Удолівку, де мав сутичку з кіннотою большевиків. В порозумінні з галичанами вдарили повстанчі ґрупи на Винницю та Жмеринку. Настрої серед наших відділів підбадьорували вістки про рух Омеляновича-Павленка і Тютюнника. Була надія обєднання з їх акцією, тим більше що до останнього перейшла ціла бриґада галичан. Над Поділлям замаяли знову жовто-блакитні, щедро поллялася ворожа кров, але доля не довго всміхалася. Наша бравура не знайшла піддержки застрашеного совітською пропаґандою населення, на добавок лиха поляки почали займати звільнені галицькими частинами тереня, обстрілюючи наші відділи сильним артилерійським вогнем. В такому невідрадному положенні — між двома вогнями польським та большевицьким не було ніякого виходу. Поляки нас обезброїли. Галичан під сторожею почали кудись відсилати, а нас, як непевних конміліто-

рими повстанцями, яких у сосонській та багринівській волостях не бракувало.

Не могло бути й думки, щоб хтось з наших козаків скривдив кого несправедливо. За злодіями ми самі чатували, щоб селянство на випадок крадежі нас не підозрівало — з другої-ж сторони населення тих околиць добре відало хто ми та за що ховаємося по лісах.

Згодом настала справжня провесна, потеплішало, заспівали гаї — йшло на дужу, погідну, стозелену весну. Здавалося, що повстанець і ліс це — одно. На наших очах розвивалися дерева, розцвітала ліщина — мов у старій козацькій пісні.

А большевики не знали, що з нами діяти, насилали на нас шпигунів, що кінчили звичайно на гиляці. Особливо багато шпигунів було серед жінок. Ходили вони по селах в ролі купчих та продавчинь, а в дійсності розпитували за нами. Траплялися серед шпигунів і такі нахабні, що при зустрічі з повстанцями висловлювали бажання записатися до „банди", або відшукати її для передачі важливих вісток від котрогось отамана. Така наївність позбавляла їх найчастіше... голови.

До квітня перенищили ми більше півтори сотні шпигунів. На Кипаровім Яру ще й дотепер десь валяються кістки розстріляних і повішених. Крім шпигунів „скінчили" ми чимало „партійників", службовиків, високих урядовців. До кінця квітня 1921 р. назбирав я 62 партійні білети, а скільки було таких, що білета не мали і без білета поїхали на тамтой світ."

вів нагнали домів. Посумніли наші повстанські обличчя на вид галичан, що плакали мов діти, коли нас злая доля розділяла. Повстання впало."

ПОМІЖ ЗРАДОЮ Й ГЕРОЙСТВОМ.

„Я втікав пішки. В Сахнах ледви не попавсь в руки башкірцям, яких ціла дивізія вперлася в село. Врятувала мене ніч та темна клуня, в якій сидів з пустим шлунком аж дві доби. На третю ніч виповз зі схованки і рушив далі. Було темно, заляг туман, хлюпотіло болото, що його квасив мерзлий дощ.

В Кусиківцях днював, знова мало що не попавши на списк кінноти, що приїхала розташуватися в село. Увечорі виповз борознами за село і пролежав на полі аж за північ, а опісля пішов далі. На пяту ніч доволікся до власної хати. Дружина мене не очікувала, тай зрештою не впізнала. Деякий час скривався я у хаті, а опісля разом зі студентом Місюрою потайки перебрався до камянецького університету. До різдвяних свят просиділи в університетських авдиторіях, а тоді примусили знова втікати перед мобілізацією старшин, що їх відсилали до Мурманська. По друге, командант камянецького че-ка Кавун, мій колишній шкільний товариш мав особливу пасію: завзято слідкував за давнішими колегами, щоб поставити їх під стінку. З посвідкою студента соціяльних наук пішки махнув я аж в Літинщину, в болотах, що розкислися тоді на шляхах, обірвавши чоботи. Якраз на наш новий рік (1921) прийшов я до рідного села Бруслинова. Підійшов в ночі під вікно жінчиної хати, заглянув: у хаті була ревізія.

Ревізія політбюристів покінчилась грабунком. Мене не знайшли. На дворі лютувала зима, в хаті не було дров, але не тому сумувалося козацькому серцю. Раз мати родила!... Було сумно тому, що я опинився самітний. Раніше піддержував кумпанію покійний брат Хведір. Бувало, ховаючись в якійсь клуні перемерзнемо і давай гатити на току такого гопака, що аж іскри з-під ніг посипляться. А скільки ми тоді днів пересиділи в лісі... Іноді від холоду й голоду в голові гуде, в очах темніє з вечором і цілу ніч — гарячка. Спали ми в більшости на дворі і то навіть у найбільші морози. Ватаги чуйних шпигунів не завжди дозволяли несолоджуватись такою люксусовою лежанкою, як стіжок сіна під лісом.

Тепер я залишився сам. Не було до кого притулитися, нагріти змерзле тіло. Входити в контакт з багатьма дезертирами, що крились по самітних оборогах і стодолах — для мене, давно засудженого на жорстоку смерть — було би самогубством. Всеж таки під кінець січня околична молодь, що за моєю намовою не пішла до червоної армії — порозумілася зі ста-

ФРАГМЕНТ БИТВИ.

Так і сталося. Наші стрільці пропустили большевицьку кінноту, шабель 80, тай відкрили вогонь по піхоті, що їхала на підводах. Большевицькі піхотинці почали полохливу утечу в поле, але отямившись, залягли лавами напроти наших, так, що майже — дуло в дуло — затріскотіла стрілянина. В ту мить я заатакував нагальним наскоком кавалерійську авангарду. Вони не встигли вихопити шабель, коли ми почали сікти, рубаючи з плеча. На побоевищі лишилося 14 трупів. Боком полем втікала тачанка, а на ній большевик у червоних штанах і такій-

же „будьоновці". Я за ним навздогін, він стріляв. Біля вуха свиснула куля. Замахнувся шаблею, большевик зіскочив з тачанки і стрілив вдруге. Тоді я пальнув до магазина ліворуч, большевик заорав носом у землю. Виявилося, що був це начальник кулеметної команди грузин. На тачанці був новий „Максім" і 10 стрічок з набоями.

Ворожа піхота почала втікати полями, а наша в погоню — за нею. Ми викінчували вершників раз-у-раз наїзджаючи їм на карк."

Оце кілька фрагментів з великої фільмепопеї повстанчого руху на Україні в 1919—21 року. З таких епізодів зложена ціла хроніка Орла-Гальчевського, переплетена документами.

До цікавіших належить між ін. фрагмент стрічі ватажка з Ґрі. На жаль, анґлієць на цей раз не набрехав. Читачі знайдуть цей фрагмент у книжці.

Ґрі засипує автора нетерпеливими листами, принаглює. Хоче, щоб його край чимскорше довідався про його пригоду на Україні з відповідного джерела.

Роман Гучванович.

Річний політичний біляне Совітської України.

Минув іще рік. Рік 1938. Щож приніс він заокупованій Україні? Що трапилося за той час там, поза Збручем? У тих, відділених непроникливим муром, місцевостях, по тих необмежених просторах, одна назва яких примушує серце битися міцніше, які ніколи не можуть зникнути з памяти?!

Минув цей рік і можемо підвести його підсумки.

Недобрі були його перспективи 12 місяців тому, там, під окупацією!

Справді з одного боку могутня сила окупантів. Численні залоги червоної армії. Розгалужений партійний апарат. На кожному кроці управління державної безпеки, що все бачить, все чує, все знає, що застосовує нечуваний у світі терор, суд, який знає тільки один спосіб кари — розстріл. Заслання на далеку північ за провину батьків, родичів, знайомих. Система, яка удосконалюється з року на рік. Страшенний розгром усього українського за другу половину року 1937 по виявленні націоналістичного сепаратизму в лавах комуністичної партії України...

Це з одного боку. А з іншого?! Та чи можна було за таких обставин говорити, не тільки про будьякий сепаратизм, про повстанчі настрої, про опозиції, а навіть про якісь думки, мрії навіть сни про це?!

Правда, відомо було, що на бощі заокупованих — національна ідея! Та ідея, — якої перемогти ще не винайшли засобів навіть у наш вік різноманітної винахідливости. Ідея, яка раніше чи пізніше сама переможе... Проте при всій сліпій вірі в цю ранню чи пізнішу перемогу чи не міг закрадатися деякий песимізм, аджеж винищено майже всіх борців за цю ідею? Хто заступить їхне місце? Чи не задовго доведеться чекати на новий національний вибух?!

ПАСИВИ ТА АКТИВИ.

Перегляньмо же події за минулий рік на заокупованій Україні із суто бухгальтерською точністю та дбайливістю виведемо їхній пасив і актив, причім будемо брати тільки цілком певні позиції. Зрозуміло тих позицій по обидвох сторонах нерозмірно більше, але користуємося тільки тим, що їх зафіксовано на шпальтах совітської преси.

Отже пасив: цілком нова верхівка окупантської експозитури на Совітській Україні: все попереднє змінено або як таке, що не могло собі дати ради в боротьбі з українським національним рухом, або як хоч трошки заплямоване підозрінням у співчутті, прихильности чи потуранні йому. Росіянин Хрущов, росіянин Успен-

ський і тільки зросійщений Коротченко (що до приїзду на Україну підписував своє прізвище Коротченков) стали на чолі цієї верхівки. Нова мітла почала ділати...

Розстріляно за присудом „суду" Гринька, того дослівно останнього з тих, що почали боротися за Україну, ще до революції, що багато помилялися в цій боротьбі потім, а що ніколи не заміняли слово „Україна" на слово „Москва" і життям своїм спокутували свої помилки.

„Зліквідовано" вже без суду виявлених за рік „націоналістичних ворогів народу", секретарів обласних партійних комітетів: київського, — Дмитра Євтушенка, винницького — Співака, житомирського — Максимова, камянецького — Олексенка, полтавського — Топчія.

Такій самій долі підпали: голова житомирського обласного виконавчого комітету Файбишев, голова одеської міської ради Черниця, начальник комбінату Донбасвугілля інжинір Фесенко, заступники голови ради народніх комісарів УССР Сухомлин, Марчак і Тягнибіда, комкор Криворучко, комбриг Проскуров.

„НЕБЕЗПЕЧНІ НАЦІОНАЛІСТИ".

На заводі імені Сталіна в Сталіному викривають якогось „В." (мабуть назвати повне прізвище занадто небезпечно!) „лютого націоналістичного ворога", який замаскувавшися, займав відповідальну посаду.

У Донбасі доводиться „ліквідувати" секретарів комсомольських орґанізацій Пипенка, Байдука й Богиню. У Дніпропетрівському — другого й тертього секретарів обласного партійного комітету, Черненка й Бондаренка, як „націоналістичних ворогів народу".

А наприкінці року „виключають" з лав комсомолу секретаря центрального комітету комсомолу України Усенка й членів бюра центрального комітету Декушу, Данилича, Євтюшіня, Шнурова, Кудинову й Перевертайленка „за звязок з ворогами народу", причому виявилося, що прізвище Перевертайленка зовсім інше.

Небезпечний був сам „президент" УССР старенький Петровський, цей стовідсотковий пролетар і комуніст з 40-річним стажем. Його без жадних пояснень „здіймають" з його „президентства", заарештовують і вивозять у Москву.

Зникають з політичного обрію такі високопоставлені вельможі, як заступник голови ради народніх комісарів СССР, член політбюра ЦК ВКП/б Чубар; заступник народнього комісара оборони командарм І. ранґи Федько. Бо вони небезпечні, бо вони етноґрафічні українці!..

Цей спис безумовно треба віднести до пасиву українського націоналістичного сепарастичного руху під московською окупацією, — бо винищено людей, які в тій або іншій мірі брали участь в цьому русі. Та в цих „ліквідаціях" є те, що йде на добро українському національному рухові, бо свідчить воно, що все ж, не завмирає там цей рух, що він захоплює собою людей, українців походженням, навіть на високих посадах.

РУСИФІКАЦІЙНІ ЗАХОДИ.

Але Хрущов і спілка не обмежувалися самою тільки „ліквідацією" підозрілого елементу. Саме минулого року запроваджено на Совітській Україні обовязкове навчання російської мови по всіх школах. Ґазети російською мовою по всіх обласних центрах, не кажучи вже за Київ. А споруджения памятника „великому російському поетові" Пушкінові в Києві? А відкриття театру російської драми в Харкові? А висвітлення на Україні фільм „Петро І." та „Олександер Невський"? Відновлення опери „Мазепа", підготова до опери „Іван Сусанін" (колишня „Жизнь за царя"), декади російської музики. Реформа українського правопису! Наказ терміново виготовити новий на нових засадах російсько-український словник!!.. Усе це позиції, які дуже й дуже обтяжують пасивний бік білянсу минулого року.

Невже ж на активному боці його крім свідомости, що ліквідація „націоналістичних ворогів народу" причиняється до деякої міри до популяризації, до підтримки національного руху нема чого записати?!

О ні!

В позиції, які слід записати, саме проти позицій про „ліквідації", про терор згори. Це позиції про терор знизу. Знаємо, що їх значно більше, але далеко не всі попадають на сторінки ґазет.

Отже!

РЕАКЦІЯ ЗНИЗУ.

На Чернігівщині забито комсомольця Соломяного, забито бриґадира Клинця. На Житомирщині забито комсомольця Олійчука. На Поділлі забито „кращого активіста, секретаря комсомольської орґанізації" Ткачука. На Винниччині забито комсомолку активістку Тимощуківну. На Харківщині забито комсомольця Орла, забито „кращого стахановця колгоспу" Рудя. На Молдавії забито члена виборчої комісії Рака. На Київщині задушено 14 голів колгоспів, їхніх заступників, тощо. Підпалено 50 га радгоспної пшениці на Сталінщині, 24 га на Одещині. На Дніпрі біля Херсону пущено на дно баржу з зерном, переданим державі.

Правда всіх цих „ворогів колгоспного ладу", „націоналістичних ворогів", „петлюрівців" винних у цьому покарано та інакше ми б і не довідалися про те, що вони вчинили, як не знаємо про багато подібних учинків, що так і залишилися невикритими.

А що означають такі часті за останнього часу випадки, коли „пяні" шофери на найбільшій швидкости врізуються чомусь то завжди в частини червоної армії, калічучи червоноармійців?!

А з яких заходів користуються в боротьбі проти окупантів, свідчить недавній судовий процес у Києві по обвинуваченню „банди колишніх петлюрівців" Зайцева, Бужкевича, Зайчука й Цветіневича. Вони, користуючися з загальної підозрілости, надсилали заяви до провідних совітських і партійних орґанізацій і листи до редакцій та ґазет, обвинувачуючи ріжних комуністів у контрреволюційній діяльності, шкідництві, тощо. В такий спосіб заарештовано 34 комуністів. І щойно по кількох місяцях справу розкрито.

ДОВГА ЧЕРГА „ВИКИНЕНИХ".

А чи не маємо підстав занести до активу позиції, як викинення з посад за те, що не дали собі ради з українським „націоналістичним" рухом таких добродіїв за 1938 рік, як першого секретаря ЦК КП(б)У Косіора, наркома внутрішніх справ Леплевського, підлеглих першого секретаря Донецького обкому Прамнека, секретаря Одеського обкому Кондакова і підлеглих другого, начальника Дніпропетрівського відділу державної безпеки капітана Кривця й начальника Одеського відділу капітана Федорова?!

Отже не вони побороли український національний рух, а навпаки!

А „небезпека" з самого останнього часу з начальником державної безпеки, наркомом внутрішніх справ УССР Успенським? І року ще немає, як приїхав навести лад на Совітській Україні, а тепер навели лад і з ним!

Та все це поодинокі факти.

А головне — загальний настрій.

ШЕВЧЕНКО.

Коли ми пригадаємо, що будування памятника Шевченкові у Києві затримали з 1936 р., коли за останніх два роки нічого не чути було про видання його творів, коли за останніх декілька років „не випадало" занадто згадувати про нього, окрім роковин смерти та народження, коли за всього часу окупації випущено тільки одну фільму, присвячену його памяті й коли порівняємо з цим сучасний стан річей, то бачимо, що дослівно нема числа ґазет, де б не згадували його імя. Видають його твори! Творяться на його теми фільми, опери, драми, вірші! Будується йому памятник не тільки в Києві! „Захоплюються" читанням його творів по колгоспам (обирають там для цього окремих чтеців), по заводах, по червоноармійських частинах!

Так що це? Окупаційна влада добровільно на це пішла? Їй ходить пропаґувати такі небезпечні для неї Шевченкові твори?!

А ювілейні свята памяти Котляревського, Гребінки, Квітки, Лесі Українки, Коцюбинського?! Чи не були ці письменники, може за вийнятком Коцюбинського, на індексі ще зовсім недавно?

ЗРІСТ НАЦІОНАЛЬНОГО ДУХА.

А історія України? Чи не загнали туди, куди Макар телята не загоняє тих, які читали історію Грушевського, чи Яворського?!

А тепер, коли для читання червоноармійцям видають книжечки про Богдана Хмельницького Богуна, Кривоноса, Палія, Данила Галицького тощо! Коли нема театру на Совітській Україні, де не готують до виведення драму Корнійчука „Богдан Хмельницький", написану навіть майже без згадок (за вийнятком останньої дії) про російський нарід! А прилюдні лекції на теми з історії України?!

Чи не бажала б московська влада замінити це все на виключне вивчення, дослідження російської історії. Чи не робила для цього заходів?! Зрозуміло так! а тепер повинна робити навпаки. І не з доброї волі, а з примусу, бо примушують її до цього невмируща українська національна ідея всередині й те, що слова „Україна" та „український" відміняють тепер у мовах цілого світу.

Зрозуміло все це ще поки з совітськими наголосами, в совітському офарбленні. І в майбутньому ще багато важкої боротьби, багато кривавих жертв!

Але в цій безупинній боротьбі, що її провадить Україна зі своїми окупантами, оттака новітня „українізація", хай і роблена по совітськи, відограє величезну ролю.

І як казкові богатирі, що набиралися сили, варт було їм доторкнутися до землі, набирає сили український нарід, доторкнувшися до власної культури, до власної історії.

Отже, маючи такі позиції в активі білянсу за рік 1938, вважаємо сальдо його за дуже додатне для українського народу, для його боротьби за визволення, за поновлення своєї державности!

Гл. Л.

Шкільний плєбісцит.

ЩО РОБИТИ, КОЛИ ВІДБУВАЄТЬСЯ ПЛЕБІСЦИТ ЗА ПОЛЬСЬКОЮ МОВОЮ НАВЧАННЯ?

З днем 30. листопада, а виїмково цього року з днем 10. січня 1939. р. минув речинець вношення шкільних декларацій за українською мовою навчання. Якщо українські батьки використали цей речинець, то добре зробили, але якщо в якійсь громаді українські батьки і їх заступники не внесли до того часу шкільних декларацій за українською мовою навчання, то тимсамим утратили це право на дальших 7 літ.

Шкільний інспектор повідомляє в речинці до 31. грудня, а виїмково цього року до 31. січня 1939. р. оповісткою в домівці волосного уряду (а якщо на территорії даної школи нема волосного уряду, то на видному місці в осідку солтиса громади), що українські батьки і їхні заступники внесли шкільні декларації за українською мовою навчання — в тій цілі, щоб інші батьки вносили декларації за польською мовою навчання до 31. січня, а виїмково цього року до 28. лютого 1939. р. Очевидно цей другий шкільний плебісцит не відноситься вже до тих українських батьків, чи їхніх заступників, що бажають собі української мови навчання у школі, тільки до тих, що хотять польської мови навчання.

Але бували випадки, що й тих українських батьків, матерей, чи опікунів, які бажають української мови навчання, намовляли підписатися на шкільній декларації за польською мовою навчання або на чистому папері. Тому по 30. листопада, а цього року по 10. січня 1939. р. **ті українські батьки, що бажають української мови навчання у школі, нехай уже нічого не підписують.** Навіть, якщо хтось казав би, що плебісцит за українською мовою навчання є протидержавною акцією і за те може бути кара, то не датися залякати і рішучо нічого не підписувати, лише відповідати: „Я вже підписав законну шкільну декларацію і там є все, чого я хочу, тому ніякої іншої декларації ані взагалі нічого більше не підписую." Також під ніякою умовою не відтягати (вицофувати) раз внесених шкільних декларацій за українською мовою навчання!

Бували такі випадки, що казали підписатися нібито на те, щоб дитина діставала в школі безплатно каву, або щоб дитина дістала допомогу, або що випишуть дитину зі школи, прийде причинок з Каси Хорих, інвалідська рента, чи щось подібного. Опісля показалося, що так діставали підписи на шкільних деклараціях за польською мовою навчання.

Також бували випадки, що шкільних українських дітей намовляли до підпису своїх батьків чи опікунів на деклараціях за польською мовою навчання або на чистому папері. Тому треба повчити шкільних дітей, щоб вони ніде (навіть у школі) не підписували ніяких паперів, а вже особливо щоб не підписували батьків.

Треба освідомити всіх українських батьків, матерей та опікунів, що як не буде підписів на шкільних деклараціях з домаганням польської мови навчання за найменше 20 дітей у шкільному віці, то в даній школі має бути українська мова навчання. Тому кожний підпис має дуже велике значіння!

Тому не можуть українські батьки байдуже дивитися на те, як переводять шкільний плебісцит за польською мовою навчання.

Кілька прикладів з дотеперішньої плебісцитової практики: Якщо на території місцевої школи не було можна назбирати 20 підписів, то вносили декларації за діти з „кольонії", віддаленої поверх 3 км. від дотичної школи, а тим самим не приналежної до округи дотичної школи.

Бувало, що батько підписав декларацію за українською мовою навчання, а мати підписала за польською. Очевидно, якщо батько живе, мешкає в дотичній громаді та виконує батьківські права, тоді мати не має права підписувати шкільних декларацій.

Підписували шкільні декларації за діти у дошкільному віці або за таких, що вже вийшли зі шкільного віку, ходять до середніх шкіл, навіть служили в війську.

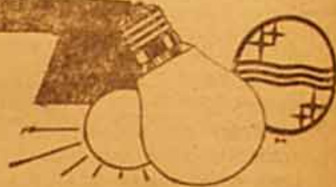
Підписували дальше декларації за таких дітей, яких родичі виїхали разом з дітьми з дотичної громади, або за дітей, що померли.

Бували випадки, що за шкільну дитину підписав хтось декларацію, хто не має до того права, бо самий не має дітей і не є опікуном даної дитини.

Були також фіктивні підписи, бо ані таких батьків, ані дітей не було в дотичній громаді.

Отже треба всі такі і подібні випадки реєструвати і піднести їх перед тим, хто буде переводити провірку шкільних декларацій та мати цей доказовий матеріял готовий на випадок відмовного рішення плебісциту за українською мовою навчання, щоб своєчасно внести умотивований відклик проти такого рішення.

Вкінці ще одна заввага: Якби хтось поклав свій підпис на якесь письмо, або на чистий папір, а згодом довідався, що він таким чином



ЯРОСЛАВ ГАШЕК.

Маляр-фільософ.

(Докінчення.)

За тиждень Кубін найняв нову робітню. Портієр того дому був спіритистом і вірив у переселення душ; із його рідні вже двох померло в домі божевільних. Цей портієр був єдиним, що поважно брав Кубінове фільософування про безнадійність як найвищу точку людського щастя. Без особливої праці Кубін навернув його на основну думку його теорії, що світ складається з уявлінь. Одним із таких уявлінь є „корунка", „корона", яка в дійсности не істнує — лише в уяві. „Але також уявління можна позичати, а тому прошу вас — позичте мені корону." Це сталось саме в тій добі, коли Кубін брав участь у конкурсі на плякату для якогось бровару. Він працював над плякатою із замилуванням. Коли йому в бюрі виплатили першу нагороду й коли він побачив перед собою купку банкнотів, його світогляд сильно захитався. Він без вагання проголосив, що **безжурність** є найвищим благом на землі, отже почав проповідувати щось цілком протилежне тому, що проповідував досі. Він навіть пішов так далеко, що повернув портієрові позичену корону, ба навіть хазяїнові дому заплатив — мабуть уперше у своєму житті піломісячне коміrне в висоті ста корон: хай, мовляв, і господар знає, що таке безжурність.

Одного дня на світанку приніс він до дому здорового вюнкого вужа. Чому він його купив у зоольогічній крамниці, цього він не знав і тоді, коли протверезився. Йому лише пригадувалось, що він напередодні хотів був купити деяке уладження до своєї робітні: пару стільців, стіл, навіть про софу мріяв. Замість того він приніс до дому вужа... Лише помалу його думки прояснились і він прийшов до переконання, що вужа купив під впливом алькоголю. Вивернувши всі кишені, він ще найшов загорнуту в папір салямандру. Отже він тепер мав живого вужа й мертву салямандру. Куди з цією салямандрою? Довго він над цим роздумував, нарешті згадав: Ага, салямандру він приніс, щоб уж мав що їсти. Але вуж не звертав на салямандру ніякої уваги. „Значить, трупів він не їсть. Уж не гієна." Порахувавши свою готівку, він побачив, що знов наблизився до стану безнадійности. Чи можна-ж бути безжурним, коли в кишені нема ані шеляга? Трясця його матері, найрадше сам собі скуб би уха, — чому він утоптав у болото власні засади? Перед двома днями він навіть коміrне заплатив! Сам не має що їсти, а ще приносить до дому такого дармоїда, як оцей вуж! Уж їсть салямандри, а одна салямандра коштує 50 крейцарів! Коли він вже конче мусить мати яке живе створіння в робітні, то чому не мишку? Він має пару старих непотрібних черевиків, і доки мишка їх погризла б, його фінансове становище могло б поліпшитись... Він мав таке почуття, немов би зобовязався утримувати балетну танечницю. Безнадійно він опустився на стілець і сумно задумався. Щоб його почати з цим ужем? Знайшовши в кишені недокурений кінчик цигара, він його запалив, відтак хід його думок пішов у напрямі хазяїна дому. „І дурний ж я, що йому заплатив!" Другою його думкою було: Не треба нічому дивуватись і нічого лякатись. Звідсіля вже був лише один крок до постанови піти до господаря і взяти вужа з собою.

Господар гойдався по обіді в гойдаку, попивав чорну каву й читав голосно останні виборчі вислідн, коли до світлиці вступив маляр Кубін із загорнутим у хустку вужем. „Шановний пане", почав він скромно, „нелегко мені розлучитись із тим, що маю найдорожчого в світі. Ще недавно я був заможньою людиною, а нині я жебрак. Не йде про мене, але про цього гада". Тут він розгорнув перед зляканим господарем ужа, який під впливом денного світла почав сичати. Збентежена господиня вирячила очі на маляра, що тимчасом спокійно розсівся між нею та її чоловіком. А цей перестав пити каву і на його чолі виступили великі краплі поту. „Цей гад", правив далі Кубін, „мені надзвичайно дорогий. Навіть гадюка буває часами вірна, та я не вважаю цього гада за галюку. Фінансові трудноші змушують мене звернутись до вас, вельмишановний пане, як до відомого меценати за поміччю. Позичте мені, пане, на короткий час 100 корон. Цього гада я вам лишаю як заставу. Як тільки я його випущу з рук, він миттю спокійнісінько вгніздиться у вашім ліжку. Пожива живою служить йому ось що..." Він витягнув мертву салямандру з кишені й недбало поклав її на стіл. „Пане Кубін!" скрикнули майже одночасно перелякані на смерть господар і господиня. „Пане Кубін!" спромоглась сказати господиня, „мій чоловік радо позичить вам тих 100 корон. Гада можете з собою взяти. Нам не треба ніякого заставу. А те друге звірятко можете також залишити в себе..." Господар дав Кубінові сто корон, і маляр не поспішаючись вийшов із світлиці, помахуючи хусткою з ужем. Мертву салямандру він лишив на столі.

Маляр Кубін поїхав пароплавом в околиці Праги, де хотів пустити вужа на волю, щоб перенести його зі стану безнадійности у стан безжурности. По дорозі він навязав розмову з якоюсь панночкою й конче намагався її [illegible]лити, що повна безстрастність для людини незвичайно корисна. „Теревені!" сказала нарешті панночка й повернулась до нього спиною. Тоді він звернувся до пана, що сидів біля нього і спитав його, якої він думки про [illegible]. Пароплав зближався до пристані.

Із чеської мови зукраїнізував м. г.

підписав шкільну декларацію за польською мовою навчання, то повинен негайно внести протест проти видурювання підпису і відкликати свій підпис. Такий протест внести до приналежного Шкільного Інспектора порученим листом за зворотним рецепісом.

ЗРАЗОК ПРОТЕСТУ:

а) для громад, в яких був шкільний плебісцит.

До
Шкільного Інспектора
в . . . .

Я підписаний . . . . (імя і назвище) . . . . . . замешкалий . . . . повіту . . . . . , батько української (-их) дитини (дітей) у шкільному віці вніс зовсім свідомо й без нічийого впливу разом з іншими батьками нашої громади приписану законом шкільну декларацію в домаганням української мови навчання в тутешній школі і дальше за тим обстоюю непохитно.

Після того п. . . . . . . (назвати) . . . . виманив у мене підступним способом підпис на шкільній декларації за польською мовою навчання в той спосіб:

(Тут описати докладно і ясно, як це було).

Щойно пізніше я довідався, що це була шкільна декларація за польською мовою навчання.

Отим заявляю, що уневажнюю мій підпис на декларації за польською мовою навчання та — якщо ця декларація находиться у шкільної влади — прохаю уважати її за неіснуючу.

. . . . дня . . . . , 193 . .

Підпис батька (чи опікуна).

б) Для громад, де не переводили шкільного плебісциту.

До
Шкільного Інспектора
в . . . .

В тутешній громаді . . . . повіту . . . . класова школа з українською мовою навчання, бо батьки дітей у шкільному віці не бажають іншої мови навчання тільки української.

Не дивлячись на те п. . . . . старався під ріжними претекстами видурити у батьків підписи на деклараціях за польською мовою навчання в тутешній школі, а саме: (тут описати докладно як то було).

Отсим заявляємо, що уневажнюємо наші підписи на шкільних деклараціях за польською мовою навчання та їх відкликуємо і нашим жадаємо, щоб у нашій школі викладовою мовою і надалі залишилася українська мова.

. . . . (місцевість), дня . . . . , 193 . .

Підписи батьків чи їх заступників.

Провірка внесених шкільних декларацій.

На підставі §. 5. Виконного Розпорядку Міністерства Освіти з дня 25. XI. 1938 (В. З. Р. П. ч. 3. поз. 637) шкільний інспектор провірює, чи істнують умовини, під якими внесені шкільні декларації є важні. Його провірка може йти в такому напрямі, чи: а) є в даній громаді 25% українського населення, б) чи підписаний на декларації батько (опікун) живе разом з дітьми, за які підписав декларацію на території даної школи (цю обставину може провірювати при помочі старости — в такому випадку провірює найчастіше поліція — громадського (гмінного) уряду), в) чи діти підписаного на декларації дійсно живуть і чи дійсно чергового шкільного року будуть мати вже сім і не більше, як 14 років, г) чи той, хто підписав як опікун дитини, має до того законне право. Очевидно, що, якби хтось при тому хотів переконати українських батьків, що декларації за українською мовою навчання непотрібні, або що вони шкідливі, чи доражував їх відтягнути або підписувати якісь інші, то заявити: „Я вже раз підписав шкільну декларацію за українською мовою навчання, при ній обстоюю і ніякої іншої декларації ані ніякого іншого письма чи чистого паперу не підписую!"

Були випадки, що Кураторія відмовляла введення української мови навчання у школі тому, що нібито в громаді нема 25% українського населення на підставі перепису з 1921. р. Таке вирішення шкільної влади не було би згідне з обовязуючими приписами, бо останній перепис був у грудні 1931. р., отже тепер важний перепис населення з 1931. р.

У всіх випадках, незгідних зі законами звертатися негайно за порадою до Повітових Народніх Комітетів (Мужів Довіря) УНДО та повідомляти про це Головний Секретаріят УНДО у Львові, Пасаж Гавсмана ч. 6, II. пов.

Відклики від вирішень Шкільних Кураторій треба вносити (в польській мові) до 14 днів від дня оголошення рішення шкільної влади в громадському уряді до Міністерства Освіти, а якщо це не помогло б, то в кожному поодинокому випадку треба вносити скаргу до Найвищого Адміністраційного Трибуналу.

**Головний Секретаріят
Українського Національно-Демократичного Обєднання.**

Новий лат. деканат і нові парохії в пінській дієцезії.

КАП повідомляє:

В останніх 20-ох роках незалежности вибудовано в пінській дієцезії багато костелів і каплиць. Пінський єпископ Казимир Букраба створив багато нових душпастирських станиць. В 1938 р. створено дві нові парохії в місцевостях, положених над самим совітським кордоном: в Лепні і Рубрині. Оба костели збудовано завдяки жертвенности старшин і вояків КОП-у та католицького громадянства. Тепер КОП займається будовою костелів у Сенкевичах і Людвикові.

Лунинецький деканат, що обіймав два повіти: лунинецький і столинський, поділив єпископ Букраба на дві частини і створив новий деканат з осідком у Столині. В Берестю н/Б. створено недавно нову парохію на граєвськім передмісті. Тепер єпископ Букраба створив третю парохію на київськім передмісті. Крім того в Бересті н/Б. будуватимуть нові костели і перебудують старий костел.

Судівництво в Карпатській Україні.

(Власна кореспонденція.)

До віденського арбітражу (2. XI. 1938) на Закарпатті було 11 окружних, себто (як в Галичині) повітових судів. Краєві суди (в Галичині: окружні) були три: в Ужгороді, Берегові й Хусті.

Ті суди були підчинені вищому (в Галичині: апеляційному) судові для Східної Словаччини і Підкарпатської Руси в Кошицях. В тому вищому суді були окремі підкарпатські сенати, з одним надрадником українцем та одним „русским".

Найвищий суд у Брні (Морава) був спільний для цілої Чехословацької Республики.

Майже у всіх судах Закарпаття урядування та виготовлювання присудів відбувалося тільки в чеській мові.

Внаслідок віденського рішення Карпатська Україна стратила два краєві суди: в Ужгороді й Берегові та 3 окружні суди. Вищий суд у Кошицях перенісся покищо до Левочі (Словаччина).

При реорганізації судівництва в Карпатській Україні для окружних судів, які залишилися зі забраних мадярами краєвих судів в Ужгороді і Берегові, повстав краєвий суд у Великім Березнім. Решту території К. У. розділили на 10 окружних (повітових) судів. При кінці цього місяця зорганізують для Карпатської України окремий вищий (апеляційний) суд з осідком у Хусті.

Найвищий суд у Брні залишиться й далі спільний, але там буде утворений окремий сенат для Карпатської України. Як у тім (5-членнім) сенаті, так теж у всіх судах Карпатської України урядовою мовою є українська мова.

На днях у Братиславі заключено між делегатом карпатоукраїнського міністерства та словацьким міністром справедливости умову щодо розділення актів, розділу евакуованого майна (уладження, машини, бібліотеки) б. вищого суду в Кошицях та відступлення українській владі тих українських службовиків (судових), чинних на Словаччині, яких звільнення наше міністерство судівництва буде домагатись.

Щодо теперішнього особового складу судових урядовців К. У., то перевагу будуть мати українці, за ними йдуть чехи та кількох русских емігрантів.

Так і в оцій такій важній ділянці консолідація відносин у Карп. Україні пішла сильно вперед. **н.**

Прилюдна збірка на Рідну Школу від 6. до 22. січня ц. р. недозволена. Одначе це не перешкоджає самочинно пересилати дар на коляду Рідній Школі у Львові, вул. Сикстуська 46.

Спростування.

Прошу як греко-кат. парох Рожнова помістити в „Ділі" отсе спростування вісток, поданих у ч. 270. „Діла" з 4. грудня 1938. р. під наголовком: „І полюбите правду і правда визволить Вас...":

1) Неправдою є, що в парохії Рожнів є лиш один парох без сотрудника, що парохія ця гірська, розкинена і має пять дуже віддалених від себе церков, у яких часом раз на рік правиться Служба, а то й ні, — що люди там часом раз на рік бувають у церкві, що про систематичну науку релігії (катехизму) і мови там бути не може, що там люди без сповіди живуть і вмирають, і що тому не дивно, як між ними є комуністи.

2) Правдою є, що в Рожнові є постійно і парох і постійний або доїзджаючий сотрудник, що парохія лежить більше як у 4/5 на рівнині в долині ріки Рибниці та має лише чотири церкви, віддалені від себе пересічно на півтора до 2 км. і легко всім доступні; в двох більших церквах правиться Служба Божа постійно, а в двох менших ціле літо на дворі через натовп вірних; люди ходять до церков громадно і вони все битком набиті. Наука релігії відбувається у школах згідно з поділом годин (парох учить тижнево 15 годин, сотрудник 14 годин), крім цього на кожній Вечірні відбуваються катехитичні науки. Парох і сотрудник щоденно слухають сповіди і вірні сповідаються масово. Не було випадку, щоб через відсутність священика умер хто без сповіди. — Коли в селі є комуністи, то причина цього не лежить у представлених неправдиво відносинах у парохії.

Рожнів, дня 8. січня 1939.

О. Аполльон Сімович, парох.

Розмах польської акції на Поділлі.

ВЕЛИКА ГОСПОДАРСЬКА НАРАДА З УЧАСТЮ МІНІСТРІВ У ТЕРНОПОЛІ.

В четвер 12. ц. м. рано приїхали до Львова міністри: хліборобства Ю. Понятовський і суспільної опіки М. Зиндрам-Косцялковський, віцеміністр військових справ ген. Я. Голуховський, ген. Вечоркевич та інші достойники. На двірці привитали їх: тернопільський воєвода Маліцький, львівський віцевоєвода Хмелевський, ген. Лянгнер з представниками адміністраційної влади. По сніданні оба міністри та інші достойники відіхали моторовим поїздом до Тернополя, де в салі міської ради відбулося засідання воєвідської господарської ради секретаріяту порозуміння польських суспільних організацій. Наради відкрив голова секретаріяту порозуміння на тернопільське воєвідство ген. Густав Пашкевич, який візвав присутніх до зміцнення праці над піднесенням польського „стану посядання“. Крім того звіт з діяльности секретаріяту порозуміння ПОС склав дир. М. Грещук, а інж. В. Долєнґовський обговорив організаційні справи, господарські і хліборобські справи, організацію польського промислу, торговлі, ремесла та пропаґандивні справи.

Завдяки інтенсивній праці СППОС-у в останніх двох роках поляки на Поділлі — пише „Всхуд“ — можуть похвалитися такими осягами в господарській ділянці: вибудували 13 торговельних домів коштом 2,300.000 зол., відкрили: 3 купецькі школи, 749 крамниць, 272 ремісничі варстати, 53 промислові заведення і 12 повітових гуртівень. Польське громадянство склало цього року 203.663 зол. на „кресови“ фонд для підтримки новозбудованих господарських станиць.

Незалежно від господарських осягів польське громадянство — підкреслює „Всхуд“ — може похвалитися будовою багатьох костелів, каплиць, „домів людових“, освітних і фахових курсів і т. п. Подрібну програму дальшої праці СППОС-у розглядала в четвер 12. ц. м. господарська рада при участи представників уряду і місцевого польського громадянства. Отже СППОС задумує будову оліярні, прядільні, гарбарні, торговельних і господарських млинів, 27-ох нових торговельних домів, збіжевих шпіхлірів у 22-ох місцевостях, купецьких шкіл, розбудову польської торговлі і хліборобства та підсилення збіркової акції на „кресови фонд“. Але це лише фрагменти широко закроєної акції СППОС на Поділлі.

По рефераті ген. Пашкевича забирало слово 16 промовців, зі слів яких пробивався оптимізм, віра у власні сили і розмах польської суспільности. Промовці домагалися творення сильних господарств для нових осадників і раціональної державної парцеляції. Кількох промовців домагалося швидкого напливу польських сил до вільних професій. Далі промовці домагалися сильнішого напливу польського духовенства на полудневосхідні землі, розвитку польської торговлі, ремесла і фахового шкільництва.

По тригодинній дискусії промовляли ще на закінчення нарад оба міністри.

—o—

Голоси преси про римські розмови.

Англійська преса присвятила чимало статтей поїздці Чемберлена й Галіфакса до Риму. „Дейлі Нюз“ припускає, що Мусоліні не хоче порушувати з Чемберленом еспанської справи, вважаючи, що найновіша офензива в Каталонії вже її вирішила. „Нюз Кронікл“ здогадується, що Мусоліні буде намагатися відтягнути Англію від співпраці з Францією.

Обговорюючи візиту Чемберлена й Галіфакса, „Пополо ді Рома“ підкреслює, що римські розмови відбудуться в дуже щирій атмосфері. Минулої осени, коли здавалося, що европейська війна неминуча, виявилася необхідність англійсько-італійської співпраці. Відомо, як велику ролю в цій співпраці відіграє особиста приязнь Мусоліні з Чемберленом. Рідко коли взаємини особистої симпатії й поважання між двома визначними державними мужами мали так великий вплив на історію, як під час недавної кризи.

Широкий відгук найшла римська візита в німецькій пресі. „Дойче Діпльоматіше Інформаціон“ вважає, що англьо-італ. договір буде початком свобідної виміни поглядів, що доведуть до вияснення питань, які абсорбують увагу держав, навіть безпосередньо незацікавлених. Нема сумніву, що „статус кво“ на Середземному Морі став поняттям, позбавленим реальности. Проблема Середземного Моря має в собі багато дразливих точок, як Сирії, Палестини й Еспанії. Роля Італії на Середземному Морі цілком змінилася, тому ця держава може ставити інші вимоги. Можна мати надію, що справедливі вимоги відродженої Італії, яка знає силу своїх приятелів, будуть в пору заспокоєні.

Для Англії Середземне Море не є таке важне, як для Італії, всеж таки воно дуже важне для брит. імперії, як важна комунікаційна артерія.

Студентські справи.

З ДІЯЛЬНОСТИ ТОВАРИСТВА „ОБНОВА“ В І. ТРИМЕСТРІ АКАД. Р. 1938/39.

Починаючи працю в новому акад. році, Виділ Т-ва українських студентів католиків „Обнова“ у Львові поставив собі як головне завдання оформити світогляд членів Т-ва, зокрема членів новопринятих. Тому рішено, що як і в попередніх роках, так і в цьому році кожні сходини членів будуть починатися десятимінутовою конференцією духовного опікуна Т-ва о. д-ра Ів. Гриньоха. Як тему тих конференцій вибрав о. Гриньох діяльність із життя св. апостола Павла. В них доторкався він ріжних проблем і рефлексій, що насуваються, коли аналізувати особовість св. апостола Павла, безперечно найцікавішої постаті поміж апостолами. Справою, що на неї Виділ Товариства звернув у цьому році спеціяльну увагу та вибрав за предмет студій для членів Т-ва, є **проблема розвязки суспільного питання.** Щоб познайомити членів з тією проблемою, Т-во „Обнова“ рішило дати в цьому році цикль викладів, яких завданням було б представити найважніші концепції розвязки суспільного питання та відношення до тієї проблеми українського католицького студентства. Темою викладів мають бути головно три концепції: соціялізму і корпоративізму та як протиставлення до них — християнського солідаризму.

Діяльність розпочало Т-во „Обнова“ 22. X. м. р. Службою Божою, що її відправив у навечерні Т-ва духовний опікун о. д-р Гриньох. Вечором того дня відбулись інавгураційні сходини в домівці при вул. Коперника ч. 36. Всіх приявних привітав голова Т-ва Богдан Лончина та візвав усіх до праці, підкреслюючи, що суспільна праця є святим обовязком українського студента і відмовлятися від неї — це невибачна провина. Відтак голова Т-ва здав звіт з поїздки української делеґації на XVII. міжнародній конґрес катол. студентів „Пакс Романа“, що відбувся в другій половині серпня м. р. в Югославії.

Як вступ до циклю викладів про розвязку суспільного питання виголосив на чергових двох сходинах д-р І. Витанович реферат на тему „Методи соціольоґічного досліду середовища“. Прелеґент представив найновіші тенденції соціольоґії, що в 19. віці перейшла велику еволюцію. Давніше соціольоґія була стисло ґуманістичною наукою, нині вона стає щораз більше експериментальною, стараючися всебічно прослідити даний невеликий обєкт. Обєктом тим є передовсім родина, найменша клітина суспільности, що є неначе мікроскопійно зменшеним образом тієї суспільности, на якому всесторонньо можемо дану суспільність прослідити. Представляючи методи соціольоґічного досліду, звернув прелеґент спеціяльну увагу на монографії місцевостей, зокрема сіл, які повинні бути широко застосовані тому, що є дуже корисні.

З наміченого циклю відбулися ще в першому триместрі два реферати о. д-ра М. Конрада про концепцію соціялістичної розвязки суспільного питання. Закінчення того цікавого циклю рефератів о. д-ра Конрада відбудеться в II. триместрі. Всі реферати викликували живу дискусію.

Зокрема врочисто вшанувало Т-во „Обнова“ листопадові роковини й день імянин Впреосв. Митрополита Кир Андрея, Опікуна Товариства. В програму листопадових сходин входив між іншим реферат д-ра М. Андрусяка „Рома державно-творчого досвіду“. На програму святочних сходин з нагоди імянин Митрополита склалися: деклямація студ. Мацькевичівної Володимири „Князеві Церкви й Народу“ та святочне слово проф. д-ра М. Чубатого, сеніора Т-ва.

Тими святочними сходинами покінчило Т-во „Обнова“ свою працю в цьому акад. році.

Вкінці слід згадати, що Товариство удержало у своїй домівці світлицю з бібліотекою і читальнею часописів, що в ній крім двох щоденників до диспозиції членів є ціла низка тижневиків і місячників з краю й заграниці. Світлиця відчинена щоденно від год. 18 до 20. Перші по-святочні сходини членів Т-ва „Обнова“ відбудуться 15. січня в год. 10. рано.

Ол. В.

Переслати самочинно гідну коляду на Рідну Школу у Львові, вул. Сикстуська 46 — це моральний обовязок кожного українця і кожної української установи.

Економічний огляд.

Що робити з цінними паперами?

Цінні папери є серед нашої суспільности мало відомою формою льокати ощадностей. Не зважаючи на це в посіданні наших громадян, селян і міщан, находиться в теперішну пору поважна кількість ріжного роду вартісних паперів. Причин такого явища обговорювати не будемо, зате з притиском хочемо підкреслити факт: Наші громадяни мають богато цінних паперів, що в найліпшім випадку не дають всіх користей, які вони моглиб дати, а звичайно є мертвим добром, що ані свому посідачеві, ані громадянству хісна не приносить.

I.

До цінних паперів, що між нашим громадянством є найбільше поширені, належать — так можна судити на підставі обсервації — пе... реловсім державні облігації, а головно такі державні облігації, як 4% консолідаційної позички, 3% премійованої інвестиційної позички I. і II. емісії, III. серії премійованої доларової позички і деякі інші менше відомі. Тому не від речі буде бодай побіжно кожну з них обговорити.

На підставі декрету президента з 14. січня 1936. р. переведено конверзію шістьох державних позичок, між ними також добровільну конверзію широко у нас відомої 6% Народової Позички. На ціль конверзії випущено облігації нової 4% Консолідаційної Позички на квоту найвищу 600,000.000 золотих у золоті. Згідно з пляном позичка вигасне до 15. травня 1982 р. у формі вильосування до сплати. Облігації вильосовані до сплати за перших десять років жде викуп з надплатою 20%, а в дальших роках з надплатою 15% понад їх номінальну вартість. За винятком Позички Народової конверзія була примусова тому, що посідач несконвертованої позички тратив право до відсотків і премій на підставі старих облігацій. Добровільною була лише конверзія 6% Позички Народової, хоч закон давав її посідачам таку користь з конверзії, що її іменні облігації виміняв на виставлені на предявника і в цей спосіб улекшував ринковий оборот. Курс Консолідаційної Позички на біржі тепер 66.25 зол. п. за 100-золотову облігацію і далі втриманий, хоч в літніх місяцях ц. р. курс був на 3 зол. вищий.

3% преміовану інвестиційну позичку емітував державний скарб 1. травня 1935 р. в облігаціях на предявника по 100 зол. п. кожна, на найвищу квоту 230,000.000 зол. Цю позичку випущено на цілі розбудови комунікаційної мережі, водні роботи і інші інвестиції господарського характеру. За пляном вона має бути сплачена до 1. травня 1985 р. вильосуванням. Крім 3% річних відсотків вона дає посідачам два роди премій, а саме у формі надплат за вильосувані до сплати облігації і в формі премій, які вильосовується кожного року на суму 5.146.500 зол. п. Ці льосові користи так ділають на уяву, що попит на облігації цієї позички є досить сильний і її курс дійшов тепер за 100-золотову облігацію I. емісії до 83.75 зол. п., а за таку саму II. емісії 82.50 зол. п., отже пересічно на 15 зол. вищий від курсу облігацій Консолідаційної Позички.

Третьою, досить поширеною серед наших громадян позичкою є 4% преміована доларова позичка. Випустив її також державний скарб на підставі закону з 1. лютого 1930 р. на цілі рільного кредиту на найвищу квоту 7,500.000 долярів. Кожна облігація цієї позички виставлена на предявника номінальної вартости 5 долярів, або як кожна облігація зазначує, їх рівновартости в зол. п. 44.57. Це зазначення супроти девальвації американського доляра коштує скарб держави коло 19 зол. на кожній облігації. Речинець її сплати припадає на 1. лютого 1941 р. Крім 4% річних відсотків облігації цієї позички дають посідачам право брати участь у льосуваннях премій, на які кожчого року призначено 300.000 долярів, причім найвища премія рівна 40.000 долярам, а найнижча 100 долярам. У звязку з близьким речинцем сплати курс 4% долярівки є дуже сильний і тепер рівний 41.75 зол. п.

Крім вище обговорених державних облігацій наші громадяни мають також якусь кількість інших цінних паперів, особливо заставних паперів ріжних кредитових інституцій і міст.

II.

Тому варто поставити собі питання: Як господарити цінними паперами, щоб вони принесли можливо найбільшу користь своїм посідачам і тимсамим нашій суспільности, як якійсь економічній одиниці. Відповідь на це питання може бути одна: Наші громадяни, посідачі цінних паперів, повинні передати їх під опіку нашим банкам. Користь з такої передачі буде двояка: 1) користь для посідача цінного паперу і 2) користь для нашого господарського організму, як цілости.

Посідачі цінних паперів, часто-густо через незнання господарюють ними неуважно або взагалі не господарюють. Вони забувають про реалізацію купонів, вони рідко коли знають, що на їх папір паде висока нераз виграна, вони вкінці деколи зовсім забувають про свої цінні папери. А як часто читаємо у пресі, що в якійсь там місцевости згоріли гроші і цінні папери підчас пожежі, або злодії їх украли. Тому не дивно, що пропаґанда цінних паперів зустрічається з такою арґументацією: „Я не купую цінних паперів, бо не знаю, як з ними обходитися", або „Я не купую, бо мені їх украдуть" і т. д. Найліпшим доказом невмілої господарки цінними паперами є листа льосувань т. зв Долярівки, яка виказує, що 313 премій на квоту 137.000 долярів не піднято від кількох або навіть кільканацятьох літ. Єдину користь в таких випадках має державний скарб, якому у часі, визначеним законом такі непідняті премії припадають на власність. Подібне діється також з непіднятими відсотками.

Тому в інтересі посідача цінних паперів є віддати їх банкові. Беручи під свою опіку цінний папір банк за оплатою мінімальних річних коштів господарює ними, себто відтинає в речинці платности купони та їх реалізує, переглядає листи льосувань і підіймає премії в користь посідача та взагалі робить усе те, чого домагається розумна господарка цінним папером. Додати треба, що з банку їх ніхто не вкраде, а як вкраде, то банк бере на себе повну відповідальність за депозит і зверне власникові повну належність, ще й відшкодування. Посідач цінного паперу може також під його застав одержати в банку позичку, може в кожній хвилині зажадати його звороту і взагалі розпоряджувати ним згідно зі своєю волею. Такі користи має кожний посідач особисто.

Які користи з передачі цінних паперів нашим банкам може мати українське національне господарство? На це питання легко відповісти. Передовсім ані один сотик — а з сотиків складаються тисячі — не пропаде для посідача цінних паперів, і тимсамим для нашого господарства. Крім того український банк зможе в разі потреби одержати під застав цінних паперів кредити в державних кредитових інституціях та в цей спосіб хоч частинно злагіднити хронічну слабість нашого господарського стану, а саме брак капіталів на дальше поширення наших господарських впливів.

Тому гасло: „Всі цінні папери наших громадян до наших банків" заслуговує на увагу і прихильність нашого громадянства.

——o——

Нарада Райфайзенок львівської округи.

Заходом Повітового Кредитового Товариства у Львові, як орґанізаційного осередка кредитових кооператив львівської округи, 9. грудня 1938. р. відбулася конференція представників райфайзенок. На нараду прибуло 21 представників від 11кооператив і дир. Українбанку у Винниках п. Йона. Були також приявні: представник Ревізійного Союзу Українських Кооператив інсп. Білинський і Центробанку м-р Лозинський. Конференцію відкрив директор Повітового Кредитового Товариства адв. Евген Жизневський.

Представники Рев. Союзу Українських Кооператив, Центробанку і дир. Повітового Кредитового Товариства реферували про сучасний стан потреби та завдання кредитових кооперацій, зокрема львівського повіту.

По річевій і живій дискусії ухвалено такі резолюції:

1. Представники Кредитових Кооператив взивають усіх кооперативних працівників округи до оживленої праці в кредитових кооперативах, щоб скоро усунути недомагання, зокрема упорядкувати книговодство, стягати уділені членам кредити, збирати ощадности та приєднувати нових членів.

2. Взивають усіх громадян своєї округи до масового та постійного піддержування акції до дрібної ощадности на фонд господарської розбудови.

3. Взивають усі кооперативи округи, складати до Ревізійного Союзу Українських Кооператив по 5 зол. на покриття шкід у Домі Української Кооперації з зазначенням „На вибиті шиби". Висловлено побажання — скликувати частіше такі конференції. До орґанізаційного осередку належить 18 кредит. кооператив, а в повіті працює тепер 66 збірниць дрібної ощадности.

В останньому часі, від коли Повітове Кредитове Товариство дістало доручення виконувати функцію орґанізаційного осередка, заанґажувало постійного орґанізатора, що опікується Кредитовими Кооперативами. Тому праця у львівському повіті піде вже краще.

З нашої кооперації.

ДОБРЕ ІМЯ.

Під таким заголовком містить річдвне число „Господарсько-Кооперативного Часопису" статтю дир. О. Луцького де коротко представлена праця української кооперації в 1938 р. Подаємо з неї найцікавіші дані:

Отже в 1938 р. число кооператив, членів РСУК збільшилося на 125 нових кооператив. Найбільші труднощі мав РСУК. при реєстрації райфайзенок, для яких Міністерство Скарбу поставило дуже строгі вимоги. Кооперативна пропаганда в 1938 р. помітно скріпилася. Прибуло 5 кооперативних пропаґаторок при Окружних Осередках, так що тепер усіх є вже 20. „Кооперативна Родина" збільшила число передплатників на 25 тисяч, так що тепер осягнула вже наклад 58 тисяч примірників.

У ділянці вишколу працівників окрім звичних курсів кооперації відкрито 25 нових курсів у краю і зорганізовано вишкіл працівників для низових кооператив у кооперативній школі в Яворові. Окремим досягненням української кооперації в тім році є відкриття кооперативного ліцею при РСУК., де вчиться вже на першому році 40 учнів (20 дівчат і 20 хлопців). Вишкіл молочарів вела далі школа „Маслосоюзу" в Стрию.

Основано в минулому році один новий Окружний Осередок (Яворів) і 4 Складниці (Делятин, Жидачів, Днвів, Купчинці-Денисів).

Збут хліборобських продуктів через Центросоюз в 1938 р. помітно збільшився. Збут яєць за перших 11 місяців збільшився на 4510 скринь, збут збіжжя в тім самім часі збільшився на 5.483 тон. Експорт беконів збільшився на 1160 штук, експорт птиці на поверх 12 тисяч кг., збут беконів у краю на 2.378 штуки. Кооперація започаткувала збут овочів і грибів.

Наші молочарні зєднали в перших трьох чвертьрічах м. р. нових 16 тисяч членів і нових 4 міліони літрів доставленого молока. Змеханізовано дальших 12 молочарень.

Вкладки ощадности у кредитових кооперативах збільшилися в перших 3 чвертьрічах круглo на 1,500.000 зол. Міська споживча кооперація збільшилася на 10 нових кооператив. Основано 3 нові кооперативи здоровля, так що всіх є тепер уже 5 (Раменів, Бовдарів, Цеблів, Верхня, Добрівляни). Центросоюз закінчив у цьому році велику фабрику мясних переторів у Львові.

Статтю кінчить дир. О. Луцький ствердженням, що найціннішим здобутком української кооперації зоважає єдність думок і почувань української кооперативної родини, яка в 1938 р. ще більше зміцнилася та добре імя для конструктивного хисту, яке українська кооперація серед найтяжчих умовин собі здобула.

ВИСЛІДИ ПЕРШОГО МІСЯЦЯ ПРАЦІ КООПЕРАТИВНОЇ ФІЛЬМИ „ДО ДОБРА І КРАСИ".

Грудень 1938 р. був першим місяцем праці першої української кооперативної фільми в терені. В тому місяці відбулися покази фільми в 12 місцевостях, осідках Окружних Осередків і їх Складниць. Усіх висвітлень у них місцевостях було 26. Фільму оглянуло в часі показів разом 5.320 осіб.

Італія домагається частини Тунісу та франц. Сомалії?

У четвер вечором у деяких париських колах висловлювали здогад, що Мусоліні предложив Чемберленові такі домагання:

1) частини південного Тунісу,

2) частини франц. Сомалії,

3) деяких політичних і господарських прав для італійців у Тунісі,

4) комбатантських прав для ген. Франка та евакуації чужинців з есп. червоної армії; зате Італія відкликала б своїх добровольців.

СПРАВА ВИЗНАННЯ ЕСПАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УРЯДУ.

Як говорять у Римі, підчас вчорашніх розмов Мусоліні ствердив, що теперішня мілітарна й політична ситуація вимагає, щоб визнати еспанський національний уряд; це необхідне для виснення середземноморської ситуації. Це уможливило б евакуацію італійських добровольців з Еспанії.

ЕСПАНІЯ, ТУНІС ТА ҐАРАНТІЇ ДЛЯ ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНИ ПРЕДМЕТОМ РОЗМОВ ЧЕМБЕРЛЕНА З МУСОЛІНІЄМ.

Як подають кореспонденти англійської преси з Риму, вчорашня розмова між премієром Чемберленом і Мусолінієм мала дуже приязний характер. Кореспонденти підкреслюють, що ця розмова була дуже загальна та що переважно говорив Мусоліні. Чемберлен здебільша лиш вислухував погляди, що їх розвинув Мусоліні. З тієї розмови, що мала здебільша загальний характер, скристалізовано дві точки: 1) Мусоліні повздержливий в обговорюванні справи громадянської війни в Еспанії. 2) Мусоліні хоче, щоб Чемберлен ужив свойого впливу, або як медіятор або як ініціятор нової конференції 4-ох великодержав, щоб обговорити загально-европейське положення, зокрема домагання Італії в Тунісі.

Досі мабуть Чемберлен не дав Мусолінієві ніяких конкретних вказівок, яка буде політика Англії.

Як твердить французька преса, британські міністри твердо обстоювали своє становище, підкреслюючи, що англьо-французький бльок не менше сильний і тривкий, як вісь Рим-Берлін.

„Ческе Слово" подає у кореспонденції з Риму, що у розмовах Чемберлена з Мусолінієм порушено також питання ґарантії нових кордонів Чехо-Словаччини.

ПОЛІТИЧНІ РОЗМОВИ В РИМІ ВЖЕ ПОКІНЧЕНІ.

Ніякий офіційний комунікат про хід англьо-італійських розмов у Римі не появився. Члени брит. делеґації заявили журналістам, що формальні політичні розмови вже покінчені. Ніяких політичних договорів ані зобовязань не передбачено; ні одна ні друга сторона не видвигнула ніяких побажань у цьому напрямі.

Мадярщина погодилася на півтоpакільометрову прикордонну смугу, де цивільне населення не мало би зброї.

Мадярський шарже д аффер повідомив праське міністерство закорд. справ, що мадярська військова влада погоджується на чеську пропозицію, щоб у півтоpакільометровій смузі по обох боках кордону заборонити побут для цивільного населення зі зброєю.

Праське міністерство закорд. справ запропонувало утворити мішану комісію, яка дбала б про практичну реалізацію нормалізації на пограниччі.

Декларація президента Злучених Держав у справі зброєнь.

У конґресі відчитали декларацію през. Рузвельта у справі американських зброєнь. Вона звертає увагу на небезпеку війни та остерігає, щоб ця війна не заскочила Америки, так, як 1917. р. Тому необхідно признати на зброєння 525.000.000. дол кредиту, з чого 300.000.000 на летунство, 130.000 на засоблення армії, 44,000.000 на морські бази, 21.000.000 на морське летунство, 10,000.000 на летунський перевишкіл населення. Крім того президент домагається 27.000.000 долярів на скріплення фортифікацій Панамського каналу.

ФРАНКФУРТЕР СТАВ ЧЛЕНОМ НАЙВИЩОГО ФЕДЕРАЛЬНОГО СУДУ ЗЛ. ДЕРЖАВ.

Комісія справедливости американського сенату затвердила номінацію проф. Франкфуртера на становище судді найвищого федерального суду. З того становища він свого часу уступив, бо поставлено йому закид, що він є комуністом.

Большевицькі літаки нарушили японський кордон на Сахаліні.

Японське міністерство закорд. справ зложило на руки шарже д аффер СССР протест проти совітських літаків, які двічі нарушили японський кордон на Сахаліні.

ДАЛЬШІ БОЇ НАД ЖОВТОЮ РІКОЮ.

Як подають з Гонкону, китайці осягнули деякі успіхи в контрофензиві, що має на меті спинити похід японців у глибину краю; до цього ужито 60.000 китайського війська. Як подають китайські комунікати, китайці здобули деякі місцевости.

КИТАЙ ЗАМОВЛЯЄ ЛІТАКИ В АМЕРИЦІ.

„Ню Йорк Геральд Трібюн" повідомляє, що китайський уряд замовив 200 бомбовиків американської марки. Замовлення має бути виконане в березні ц. р.

Повітряний бій над Барсельоною.

ДАЛЬШИЙ ПЕРЕМОЖНИЙ ПОХІД НАЦІОНАЛЬНИХ ВІЙСЬК НА КАТАЛЬОНІЮ.

Над Монтабляном дійшло до повітряного бою. Національні мисливські літаки переслідували ворожі ескадри і здігнали їх щойно над Барсельоною, де дійшло до великої битви. 5 червоних літаків зістрілено, 6 інших мабуть не вспіло щасливо причалити, бо вони поважно ушкоджені.

НАЦІОНАЛЬНІ ВІЙСЬКА ЗДОБУЛИ СТРАТЕГІЧНО ВАЖНЕ МІСТО ФАЛЬСЕТ.

Мароканський корпус ґенерала Яґе здобув місто Фальсет. Воно має 5.000 мешканців і великий промисел; недалеко є копальні олова. Значіння Фальсету лежало в тому, що на ньому опиралось південне крило червоних військ, які боронять лінії Тортоза—Тараґона. На границі міста були поважні укріплення, але вони не витримали національного наступу.

Опісля національні війська пішли дальше та окружили червоних. Тепер вони віддалені від Тараґони лиш на 20 км. Червоні мусять евакувати цілий простір на південь від лінії Фальсет—Рес, щоб їх не відтяли.

БОЇ В ГОРАХ КОГУЛЛЯ.

На відтинку Монтабляну національні війська дійшли до провалу в горах Когулля, віддаленого від міста на 8 км. Червоні укріпили цей провал і боронили його завзято, але національні війська здобули його після довгої артилерійської підготови.

На всіх відтинках катальонського фронту національні війська здобули дуже багато місцевостей.

На Святоюрській Горі.

НОВОРІЧНІ ПОБАЖАННЯ.

В навечеря Нового Року, 13. ц. м., в год. [...] у митрополичій палаті зібралося львівське укр[а]їнське духовенство під проводом обох еписко[...]пів, щоб зложити Ексц. Митрополитові новор[іч]ні побажання. В імені зібраних промовив Пр[е]осв. Іван Бучко, який висловив почування син[ів]ської любови і вдячности для Князя нашої Це[р]кви, побажав дочекатися релігійного обєдна[ння] та просив благословення на Новий Рік. ВПреосв. Митрополит Андрей звернув увагу на відпо[віч]альне становище духовенства, від якого жер[т]венности залежить доля нації та сердечно по[дя]кував за побажання.

Напад на колядників і бійка в костел[і]

Пишуть нам: На другий день наших Ри[з]вяних Свят у Млиниськах, теребовельсь[кого] повіту, трапилася така подія: Наші хлоп[ці й] дівчата (їх там дуже мало) пішли колядува[ти]. Ледви перейшли кілька хат, як на них напа[ли] польські хлопці (навіть сини солтиса) з Мл[и]ниськ і Слобідки в числі коло 25 осіб, озброє[ні] в ножі і з криком „бий українців" кинулися [на] безборонних колядників. Напасники кол[...] одну дівчину і почали бити колядників. Т[оді] один з наших хлопців, Володимир Явний, [к]инувся з покликом до колядників, до решти [...] дітей, щоб утікали, куди можуть, а сам з [...]ком у руках боронив колядників і себе від на[]пасників майже на просторі 100 метрів. А [що] костел був відчинений перед „нешпорами" ([ве]чірнею) вступив до костела, здіймив [...], міркуючи, що там не будуть його бити. В [ко]стелі були 2 жінки. Але напасники таки [...]ли за ним до костела, повалили хлопця на [...]лю і завдали В. Явному сім ран у голову та [на]магалися перерізати горло, бо під бород[ою] зробили рану на 10 цм. довгу. Коли ж [...]ний В. Явний чудом вирвався їм з рук, [...] його далі питаючи „чи ти українець?", [...] дістали відповідь: „так, я українець!" Опі[сля] напасники подерли його шапку і пробили [...] в кількох місцях його брата, який ставав у [йо]го обороні. Покаліченим колядником за[опіку]вався д-р Шкварок з Будзанова. Ранені [...] будуть жити. Збезчещену і спрофанован[у свя]тиню, що є власністю ґр. Борковського, [...]кнено.

ХТО ПРОВОКУЄ ІНЦИДЕНТИ НА КОРД[ОНІ] МІЖ КАРПАТСЬКОЮ УКРАЇНОЮ І МАД[ЯР]ЩИНОЮ?

Коли мадярський шарже д' афер с[...] додаткові пояснення послові Крно, що [...] його в імени мін. Хвальковського, посол [...] підкреслив, що найкращим засобом на за[...]ня на пограниччі було би припинити мадяр[ську] аґітацію за спільним кордоном з Польщею.

—o—

СЛОВАЦЬКИЙ СОЙМ СКЛИКАНИЙ.

Президент федерації д-р Гаха скликав [сло]вацький сойм на день 18. ц. м. Порядок [...] словацького сойму буде ріжнитись від по[...] нарад праського парляменту. До соймов[их ко]місій належатимуть не тільки посли, але [й] фахівці. Цих фахівців заіменує уряд на [пропо]зицію господарських орґанізацій.

—o—

СМЕРТЬ ВОЖДА МЕКСИКАНСЬКИХ ПО[В]СТАНЦІВ.

Вожд мексиканських повстанців ген. С[...]льо згинув у битві з урядовими військами.

—o—

МАДЯРЩИНА ПРИСТУПИТЬ ДО ПРОТ[ИКО]МУНІСТИЧНОГО ПАКТУ?

Мадярський міністр закордонних спр[ав] [...]кі заявив, що Мадярщина готова приступ[ити до] протикомуністичного пакту, якщо обєд[нані] пактом держави будуть того домагатися.

—o—

Літературна сторінка

О. Олесеві у 60-ліття.

У Празі заснувався комітет, що має за мету з нагоди 60-ліття нашого відомого поета О. Олеся скласти йому національний дар. Наш поет, як відомо, перебуває у тяжких матеріяльних умовах. Головно в останньому часі, коли загальні умови життя у Чехословаччині, сильно змеціенй — погіршали, їх тягар відчули в першій мірі емігранти і поетові стало ще важче жити.

Імя О. Олеся занадто добре відоме нашому громадянству, щоб треба пригадувати його літературні заслуги. Його літературний дебют звязаний з вибухом першої революції на Україні 1905 р. Його дальші збірки були теж довгі роки надихані першим молодечим палом і захопленням „красою відродження країни“. О. Олесь за довгі роки перебування на чужині не втратив свого первісного розмаху і раз-ураз відтворював у своїх спогадах картини рідного краю, за яким тужив і вертався невпинно з тугою до хвилин великого зриву.

Численні збірки О. Олеся тепер у нас вичерпані і неперевидані, а проте найкращі його поезії перейшли до антольоґій, багато з них чуємо з естради при нагоді ріжних святочних вечорів і вистав.

Ювилейний Комітет у Празі закликає земляків у краю пересилати хочби найменші жертви для поета на адресу:

MU. Dr. Michal Goncarenko, Praha II, Klimenstka ul. cis. 3. C. S. R.

Друга збірка молодого поета.

Ростислав Кедро: „ПІНИСТИЙ КЕЛИХ“. Поезії. Львів 1939. Обгортка Ольги Манастирської-Савицької, ст. 94.

Більша збірка, у передвоєнному нормальному розмірі. Її автор дебютував у 1931 р. малою збіркою „Сонетів“, де виявив дбайливість за мову, простоту вислову і так мовити „клясичний“ смак, що оминає крикливих гасел, розхуйовданої строфи, модних слів та оглушливих ефектів.

Усі ці прикмети знаходимо теж і в „Пінистому келиху“. На його тематику складаються еротика, образки з природи і мотиви релігійні. Це три головні тони, між якими можна найти, як у кожній збірці, неодин сюжет „посередній“ чи випадковий, що його приносить настрій, звичайно сильніший, ніж буденні нахили поета.

Еротика Кедра — зрівноважена, контемпляційна. Находимо в ній захоплення „хмільним безумством“ і „буйним бажанням“, але тільки в перспективі спогаду, а не як почування, що стає джерелом поетичного пориву. Вона часто перенизана спогадами про неповерненну молодість, з легенькою ноткою мелянхолії і з деякою насолодою, що можна спокійним поглядом дивитися на життя.

Як у першій збірці автор залюбки вертається до форми сонету. Ось один з характеристичних:

Пощо казати? Хай у серці спить
Те дивне слово радости і болю.
Хто відгадає свою власну долю?
Що прийде роки, відкриває мить.

А може те, що в усі продзвенить,
З глибин душевних вийшовши на волю
Замінить серця звук в пусту сваволю
Крилатих слів? Не слово, зміст значить.

Гей-гей країну знаю я чудесну,
В ній десь надія відродження чекає.
Туди звертається чуття крилате.

А доля дальш пряде. Пощо ж казати?
Несказане на дні душі дрімає
Мов цвіт, що може зродиться на весну.

Як бачимо поет не добирає рідких рим, не шукає осліпливих чи хочби нових метафор, навіть не заквітчує сонет вінком рефлексії, яка накидається нам як його корона чи шпиль. Оцю простоту одні вважатимуть за велику прикмету, другі за велику хибу. Наші сучасні поети залюбки переодягаються в карнавалові костюми лицарів і рідко коли вживають природної мови. З другого боку — природна мова межує часто з прозою і в поезії все є подекуди конструкцією, композицією, добором таких елементів, що ще не збуденніли.

У збірці Кедра є ціла низка маленьких лірик, часто неримованих, безпосередньо наївних, що мають свій чар, а водночас видаються занадто легким майстерством. Послухайте:

ВЕЧІР.

Заходить сонце,
Вітрець втихає
І мовкне млин.
Ще річка дзвонить
Від гір зчорнілих
Кладеться тінь.

Якби так можна при цьому забути такі безсмертні речі як Ґетове:

Uber allen Gipfeln
Ist Ruh,
In allen Wipfeln
Spürest du
Kaum einen Hauch.
Die Vögelein schweigen im Walde
Warte nur, balde
Ruhest du auch.

У „Пінистому келиху“ находимо теж чотири великі поеми білим віршем. Три з них на вічні преважкі теми — „Каїн“, „Мікельанджельо“ і „Жертва на Голгофті“. Вже сам факт, що автор зважився на такі теми, вказує на його сміливі почини. Ми не можемо їх читати забуваючи за попередників у нашій літературі, починаючи хочби від Самійленкового „Герострата“. Деякі нагадують Лесю Українку, інші шляхетний діялектичний патос Байрона або Франка. Найбільший ворог таких поем — реторика. Та означити її межі важко. Те, що одне покоління вважає за поезію, друге може осміювати як реторичну прозу.

м. р.

Остання нагорода Ґонкурів.

Щороку варт прочитати повість нагороджену незалежною Академією Гонкурів, щоб знати, на який смак „орієнтуються“ ті незалежні сиволосі письменики. Вони люблять здивувати світ новиною і то сміливою. Цього року нагородили 27-літнього журналіста Анрі Троая за повість „Лявець“; цей молодий письменник має за собою вже чотири повісти і нагороду за повість „простонародню“ три роки тому.

Назва якогось павука чи якоїсь трійливої комахи вибрана на заголовок торкається молодого кандидата на письменника, що має подвійну недугу: він знесилений фізично сухотами чимось у тому роді і мучиться духово від думок у своїй родині. Фонсек має високе моральне поняття про ролю любови і не може стерпіти думки, що його сестри можуть вийти заміж за людей байдужих їм або негідних молодої чесної жінки. Дві його сестри вже заміжні, третя 16-літня ще дома. Молодий психольоґ уявив собі, що може їх зробити щасливішими, відорвавши їх від негідних їх чоловіків. Дивним дивом він єднає свої високі моральні принципи з низькими інтриґами та свідомою брехнею. Закинені ним сіті рвуться, не попадають у бажане місце. Його сестри вихоплюються зпід його впливу. Навіть наймолодша скриває перед ним свої вчинки поза домом і свої почування до його приятеля.

Молодий мелянхолік і неврастенік, що підготовляється до великого морального твору „Про зло“ і раз-у-раз цитує Ніцшого, придумує ще останній спосіб, щоб зібрати свої сестри довкола себе: він прикидається, що отруївся через їх байдужість, випиваючи якусь складну отруту. Тимчасом доза, яку він зажив за велика і він не затроївся, а таки отруївся. Два тижні після його смерти його наймолодша сестра заручилася з тим, перед яким він хотів її якнайбільше оберегти.

Провідна думка: є такі люди, як ті комахи, що сідаючи на найздоровіший людський організм — затроюють його. Уся повість написана з клясичною простотою, без надмірної аналізи, але і без складних ситуацій. Вона наскрізь паризька своєю атмосферою, але тою темнішою, неприємною, де найприродніші інстинкти стають предметом неприродної аналізи.

Коли пригадати деякі нагороди Академії Ґонкурів з давніх років такі як „В тіні заквітчаних дівчат“ Пруста, „Марія Шапделен“ Гемона, „Дінґлей“ Таро, „Радоліо“ Женевуа — з теперішньою, то повість Троая бліда і не житиме довше, як пів книгарського сезону.

—o—

Василь Ткачук: „ЗИМОВА МЕЛЬОДІЯ“. Нариси. Львів 1938. Обгортка С. Гординського. Ст. 64.

В. Ткачук видав свою третю збірочку сільських нарисів. Приїхавши два роки тому з села до Львова, він пробивається серед великих злиднів без змоги заробітку і живе тільки тим проміньчиком надії, який вкладає у свої книжечки. Його нариси — маленькі образки з села, навіть не образки, а миттєві сценки, що кожному неминуче нагадують Стефаникові мініятури. Не можна прирівнювати цих сценок з мініятурами, нарисами чи новелями Стефаника, бо тоді ми зробили б велику кривду нашому великому майстрові слова, що так глибоко розумів селянську душу і ще більше кривду молодому самоукові, що пише як уміє та відчуває. Ткачук привязаний до села теплом дитини, що згадує найкраще свої дитячі роки тому, що їх слабо памятає. Ці його спогади мають імлистий серпанок лірики. Нераз згадуєш при такій ліриці Черемшину. Ось початок нарису „Мати“:

„Ще вчора місяць, наче втомлений вівчар, лишив свої овечки зорі, сам накрився чорною хмарою і на блакитній полині неба розлігся, спати. Це було вчора. А вчора — було літо. Нині сонце й пожовклі листочки купаються в порохах на дорозі. Нині — вже осінь...“

Після таких прелюдій приходить звичайно якась одна маленька сценка, здебільша грубо реалістична. Зупиняємося на кількох гарних, часто народніх висловах або гарній метафорі і сам образок розвівається хутенько як хмаринка. Увесь настрій був тільки хмаринкою, з якої автор хотів збудувати нарис, та вона розплилася йому в пальцях. Зверха лірика — в основі проза, а всередині брякує тісто, з якого можна б зліпити гарнесенький обарінок.

м. р.

Літературна хроніка.

ЛЕКТУРА АНГЛІЙСЬКИХ ДІТЕЙ.

Один з англійських тижневиків розіслав анкеті листки дітям з проханням повідомити редакцію: які книжки та які автори їм найлюбіші. Вислід був сенсаційний. У відповідях не було ні разу згадки про ті архитвори дитячої літератури, яку критики та виховники вважають за найкращі та вічно молоді: не було там ні „Робінсона“, ні „Дон Кіхота“, ні „Гулівера“, ні „Острову зі скарбами“ Стівенсона. Усього 18 відповідей упало на Дікенсового „Олівера Твіста“. Зате найбільше голосів дістала зовсім невідома старшим письменниця Річмаль Кромптон, яка пише пригодницькі повісти з героєм хлопчиком Віллі. Ці повісти називаються просто „Щасливі дні Віллі“ „Іще про Віллі“.

ВІДНОВЛЕНИЙ „СИРАНО ДЕ БЕРЖЕРАК“.

40 років тому величезний успіх у Парижі мала песа Едмонда Ростана „Сирано де Бержерак“. Ростана називали генієм і він став членом Французької Академії перед 40-им роком — річ небувала. Прем'єра цієї романтичної песи належала до небувалих. Юрба вийшовши з театру і та, що не могла добитись білетів стояла всю ніч на вулицях. Ростана прирівнювали до Віктора Гюґо, критики віщували йому славу. Десять років пізніше забули про „Сирана“, що правда пройшов усі сцени. Тепер після 30 років його відновили і він знову має великий успіх. Нова публика бачить цю песу вперше. Тільки критика не робить уже порівнань Ростана з найбільшими поетами та драматургами, а признає йому великий сценічний хист і знайомість публики.

Вісти з Карпатської України.

ПРЕОСВЯЩЕННИЙ НЯРАДІ БЛАГОСЛОВИТЬ СІЧОВИКІВ.

КУП подає з Хусту. Підчас Різдвяних Свят відбулася в Хусті спільна Свята Вечеря для членів Карпатської Січи, яку звеличав своєю присутністю апостольський адміністратор для Карпатської України єпископ Нярадi, який роздав січовикам медалі з образом Богородиці та Христа. При тому єпископ Нярадi поблагословив січовиків такими словами: „Хорони вас Мати Божа та благослови вас Всевишній на ваше діло".

Головний комендант Січи дав приказ пошанувати память полеглих в обороні Карпатської України.

ЗБІЛЬШЕННЯ АВТОБУСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

КУП. З уваги на те, що мешканці Волівщини жалувалися, що до Волового приїздить замало автобусів, карпатоукраїнське міністерство комунікації рішило збільшити на цій лінії автобусовий рух. Одночасно збільшать теж скількість державних автобусів на шляху Хуст-Перечин, щоб подорожні не потребували ждати з недостачі місця до чергового дня. Міністерство комунікації урухомило теж рівнобіжну комунікацію державними автобусами по полудневій магістралі, яка веде з Хусту, обминаючи Мукачів та Ужгород.

В МУКАЧЕВІ ПОЧАЛА РАДИТИ МІШАНА КОМІСІЯ.

КУП подає, що сьогодні, значить 12. ц. м. зійшлася в Мукачеві мішана мадярсько-чехословацька військова комісія під проводом старшин генерального штабу, яка почала радити над справою прикордонних інцидентів.

ХТО СПРИЧИНИВ ІНЦИДЕНТ КОЛО ДРАВЦІВ

Цю вістку потверджує теж офіційний мадярський комунікат.

Мішана старшинська комісія, яка зійшлася на демаркаційній лінії біля Дравців (на полудне від Ужгороду) мала ствердити, по чийому боці вина інциденту. Старшини переглянули терен б. Дравців і ствердили, що на карпатоукраїнський бік перейшла громада людей у силі 25—40 осіб із трьома легкими та одним важким скорострілом. Ця ґрупа перейшла рано і у мряці важко було ствердити, чи тою ґрупою були військові, чи цивільні. Зате на снігу залишилися виразні сліди кованих черевиків, яких уживають теж військові. Стверджено, що сліди тих черевиків ведуть поза карпатоукраїнську демаркаційну лінію. Крім того знайдено теж набої та останки ґранат мадярського походження. Переконавшися, що ковані сліди ведуть на територію Карпатської України, мадярський старшина не хотів далі слідкувати за кроками на снігу. Вислід того слідства опрокидує закид, начебто інциденти на кордоні спричинили українські терористи, яких зовсім нема.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Понеділок, 14 січня 1889.

З НОВИМ РОКОМ.

В „Запросинах до передплати" читаємо:

„З нинішним числом „Діло" вступає в десятий рік свого видавництва і в другий, як щоденний часопис... Як досі, так і в майбутньому „Діло" ставати[...] сильно і совісно на стороні природних і політичних прав руського народу і невтомно боротисьме против кожного, хто нині вже є або хто ще й явиться ворогом життя, розвитку і поступу Руси. Крім цього, [...] і досі, старатисьме в додатний, властивий йому спосіб вказувати руській суспільности шляхи до її розвитку та поступу на кожному полі: національному, церковному, економічному і взагалі культурному".

ЗМІНИ В УКЛАДІ ЕВРОПЕЙСЬКИХ СИЛ.

„Від якогось часу почали знову французькі часописи писати про якісь зміни в угруповаанню европейських держав, якого підставою було б порозуміння Австрії з Росією й ізоляція Німеччини. Що до зірвання тридержавного союзу ще далеко, то [...] більш як певно, але що щось робиться, щоб довести між Росією й Австрією до порозуміння у балканських справах, то це виглядає на дуже імовірне. [...]мецький посол у Константинополі Радовіц [...] без ціли, що в Берліні знають дуже добре про те, [...] Росія намагається всіми силами відірвати Австрію від Німеччини й Італії та що не перестає зброїти[...] на велику міру".

НА ВІЙСЬКОВІ ПОТРЕБИ.

Петербург, 14. січня. Державний буджет пр[...] ставляється дуже корисно. На військові потреби [...]значено 5 мілiонів більше.

Польща повинна взятися за розвязку української проблеми.

ПРОМОВА ПОСЛА ЦЕЛЕВИЧА В БУДЖЕТОВІЙ КОМІСІЇ СОЙМУ.

В четвер буджетова комісія сойму радила над буджетом міністерства внутрішніх справ. На засіданні був присутній премієр і міністр внутрішніх справ ген. Складковський в товаристві державних підсекретарів міністерства внутрішніх справ і вищих державних урядовців. Буджет реферував віцемаршал Длуґош, який у обширній промові обговорив найважніші прояви громадянського життя в Польщі: згадав про велику фреквенцію в парляментарних виборах, ствердив розклад комуністичного руху в Польщі і поступ у напрямі стабілізації на ринку праці, вкінці торкнувся жидівської й української справи. Що торкається жидів, то пос. Длуґош бачить тільки єдину правильну розвязку: еміґрацію.

„ТРЕБА ВИКЛЮЧИТИ НЕРЕАЛЬНІ ПОСТУЛЯТИ".

Нормалізація — говорив пос. Длуґош в українській справі — яка створює умовини довіря, спокою і праці — це підстава взаємин громадян польської й української національности. Сперте на нормалізації позитивне відношення до потреб життя українського гормадянства знайшло свій повний вислів в успішному розвитку й позитивних осягах українського громадянства у всіх ділянках, особливо господарській і соціяльній. Ті осяги поглиблюють відповідальність українських чинників щодо можливости реалізації польсько-української співпраці і співжиття. Але треба виключити всякі нереальні постуляти, що не можуть бути здійснені, бо викликають тільки роздразнення і шкідливі настрої. Одночасно треба особливо підкреслити діяльність „виворотових" українських чинників, що спричинюють невідповідальні виступи в терені. Ясно, що такі провокації українських невідповідальних чинників мусять викликати відповідь польського громадянства. За необхідну потребу треба признати відповідну настанову польського громадянства у Східній Галичині до проблеми української меншини. Громадянство привязує виняткове значіння до справи забезпеки розвитку польського народу на терені південно-східних воєвідств. Державні чинники повинні з повною дбайливістю віднестися до потреб польського громадянства і забезпечити відповідною опікою справу розвитку його сил та створити якнайкращі умовини для тієї цілі.

ЕНДЕЦЬКА ВУЛИЦЯ НЕ РОЗВЯЖЕ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОБЛЕМИ.

В дискусії над буджетом міністерства внутрішніх справ забирав слово від УПР пос. Целевич, який заявив, що його затривожив рівень дискусії в українській справі. Гадаю — говорив пос. Целевич — що українська проблема занадто важна для польської держави, щоб можна було так невідповідно до неї підходити. Посол Ваґнер думає, що супроти заогнення польсько-українських взаємин треба застосувати репресії, що не треба приймати урядовців української національности, доки нема певности, як вони будуть поводитися. Але льояльність — це обостороннє відношення і спосіб ставлення до національної меншини впливає також на її відношення до держави. Назвали українців, що вони знаряддя чужих аґентур. Це стара пісенька, що її вживали москалі й ендеки. Може посол Ваґнер стане через те героєм ендецької вулиці, але це української справи не розвяже.

Є три причини заогнення польсько-українських взаємин. Перша — це ворожість місцевого громадянства до ідеї нормалізації, друга — це поведінка адміністраційної влади, і третя — пасивність уряду і брак рішень у великому стилі. Головна причина невдачі нормалізації — це становище місцевої польської людности. Ендеки від першого моменту кинули гасло боротьби з ідеєю нормалізації. Але й не ендецька польська людність поставилася ворожо до нормалізації тому, що вона означає рівні права і рівні вигляди у суспільній і господарській боротьбі. Ендеки кинули гасло, що уряд продав українцям південно-східні воєвідства і що там поляки гинуть. Висувають смішне твердження, як [...] що українці хочуть викупити всі фабрики.

Нове заогнення вивязалося у звязку і з карпатською справою. Не можна дивуватися, що кожний українець радіє, як денебудь українцям діється краще. Відбулися, що зрештою й українці осудили, демонстрації молоді у [...] польському дусі. Влада застосувала букву закона і багато осіб знайшлося у вязниці. Українські політики поробили заходи, щоб ці демонстрації припинити. Високі школи, особливо львівська політехніка, стали кублом бо[...]. Трапився такий факт, що один боївкар [...]кав на вічу, що порахується з митрополитом Шептицьким. Гадаю, що нема нікого в цій с[...], що апробував би такі методи політичної боротьби. Ендецькі відозви висували брехливі вістки, що українці збирають зброю й [...]цію. Влада мусіла проголосити спростування. Нижчі орґани державної поліції піддаються психозі і не протиставляться подвигам ендецьких боївок якслід. На все є один лік. Тому, що вбито поліціянта в Гаях треба відібрати українцям інвалідські ренти. Тому не може бути нормалізації. Того вбивства українцям не доказано. Але чи леґальна українська політика має відповідати за індивідуальні вчинки?

Український нарід може розвиватися в ділянці кооперації, але цей розвиток утрудняють адміністраційні розпорядки. Всі ділянки [...] трапляють на адміністраційні перешкоди. Тр[...] влекшити життя українським організаціям [...] прикордонній смузі. Питання, який лад ор[...]лює державу — це дуже важне питання. Н[...] важніші держави світу мають станові лади. П[...] Ваґнер гадає, що українці не мають права [...]ворити про закордонну політику держави. Українці є громадянами польської держави [...] можуть забирати слово у справі її закордонної політики. Пос. Ваґнер стверджує, що Польща [...] сильна. Так. І тому саме Польща повинна взятися за плян розвязки української справи в [...]шому обсязі і взяти участь у творчих про[...] на Сході Европи.

ПРОМОВА ПОСЛА СКРИПНИКА.

Пос. Скрипник ствердив, що поодинокі групи польського громадянства розвязують українську справу на власну руку і неґативно [...] Озон і досі не зясував виразно свого відношення до тієї справи.

ВІДПОВІДИ ПОСЛОВІ ЦЕЛЕВИЧЕВІ.

Послові Целевичеві відповідав пос. В[...] і премієр Складковський.

Політичні відвідини.

Поїздка мін. Чакі до Берліна і мін. Рібентропа до Варшави.

Мадярський міністр закорд. справ Чакі [...] приїхати 16. ц. м. до Берліна. Ще цеї зими — кажуть — приїде до Варшави німецький [міністер] закордонних справ фон Рібентроп.

НОВИНКИ.

14 СІЧЕНЬ

Субота

От. ст. 1. січня 1939.

Новий Рік. Василія.

Лат. Феликса в Нолі.

Сонце: схід — 7.19, захід — 15.48.

Місяць: схід — 2.24, захід — 12.00

Завтра: 15. січня. **Неділя.**

От. ст. 2. січня 1939.

Неділя перед Просвіщенням. Сильвестра.

Лат. Нед. 2. по 3. Королях. Павла.

Сонце: схід — 7.18, захід — 15.49.

Місяць: схід — 2.27, захід — 12.36.

Післязавтра: 16. січня. Понеділок

От. ст. 3. січня 1939.

Малахії пр.

Лат. Маркела.

Сонце: схід — 7.17, захід — 15.50.

Місяць: схід — 4.26, захід — 18.18.

—o—

— **З Новим Роком бажаємо нашим Передплатникам, Читачам і Прихильникам усього найкращого.**

— **Косметичний Кабінет „DISTINCTION" перенесений на вул. Сикстуську ч. 14, І. пов.** Поширений і вивінуваний кабінет з останніми засягами техніки і знання дорівнює він тепер европейським заведенням. 3058 8—10

— **Курси косметичні Слави Добрянської Львів,** Кохановського 15 а. Школа професійна затверджена кураторією під управою лікаря-дерматольога д-ра Лисяка. Вписи щоденно. Тел. 253-67.

— **До членів Т-ва „Обнова".** Перші післясвяточні сходини — неділя 15. січня, год. 10. рано.

— **З якнайкращих шкірок футро** — поручає і виконує у нас тільки Юліян Глушевський — рік основ. 1928 — Львів, пл. Капітульна 3. І. пов., телефон 254-46. 2500 127—0

— **Знаний календарець „Готовсь" на 1939 р.** підпав несподіваній конфіскаті й тому цього року появився він дещо пізніше під назвою „Усе готовсь". Обем 96 сторінок, ціна 20 сот. Замовлення слати на адресу: Адміністрація „Українського Юнацтва", Львів, вул. П. Скарги 5. 30

— **Магазин постелі Р. Джала** — Львів, Хорущини 5, поручає ковдри, матраци — переробляє ковдри по 4 зол. матраци по 6 зол. Приймає піря до прання. Тел. 294-81 1827 100-0

— **Космео** — Львів, Миколая 7, фахово поражить Вам Пані, як раціонально плекати вроду. 2933 10—2

— **Вп. Радникові** інж. Дутці, Вп. дир. Мартинцеві і Вп. Урядовцям Зем-Банку у Станиславові складаю щирі бажаня щасливого Нового Року — **Лев Гальперн.** 158

— **Щасливого** Нового Року своїй П. Т. Клієнтелі бажає — **фризієрське заведення Андрій Кузик,** Бляхарська 11. 155

— **У довгі зимові вечорі** маєте добру нагоду довести Ваші світлини до порядку. Модерні німецькі фотоальбоми на складі тільки в єдиній українській фотокрамниці Екомп, Львів, ул. Сикстуська 29, тел. 203-30. 29 1—1

— **Хто виграв на льотерії?** В нинішнім тягненні Держ. Льотерії впали м. і. такі більші виграні: Постійна денна виграна 5.000 зол. на ч. 74245, 75.000 зол. на ч. 83168; 10.000 зол. на ч.: 91640 35965 137054 138198; 2.000 зол. на ч.: 15364 23914 25438 36461 33337 48379 59778 650013 76574 8966198130 101924 107676 120763 156993; 1.000 15846 24159 24741 25200 32473 35867 47500 52055 зол. на ч.: 1506 4288 5141 13552 12310 14282 54885 55661 63775 74291 79915 80630 84895 101845 101407 108674 111773 113123 116679 120663 127474 128443 133178 133687 136643 136829 139405 141571 146573 148867 148914.

— **Нова бурса Т. Ш. Л. в Турці.** Головна управа Т. Ш. Л. у Львові вибудувала коштом 80 тисяч золотих величавий будинок, в якому буде приміщена бурса Т. Ш. Л. ім. Беліни-Пражмовського. В бурсі знайде приміщення 40 хлопців з польської гімназії. Посвячення цього будинку відбудеться 15. ц. м. при одночаснім зїзді шляхти „загродової" з турчанського повіту

— **Польська молочарня в Магерові.** Каса Стефчика в Магерові закупила технічне приладдя до новозаснованої польської молочарні, яка почне працювати ще в січні ц. р.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Новий рік.

Українці направду під одним оглядом щасливий нарід: мають два нові роки. Один першого січня, другий чотирнацятого.

— Мені знаменито почався новий рік — казав мені тому тиждень один мій знайомий. — Першого січня виграв я в бріджа два золоті, другого дістав від рідні з села індика, а пятого віддав мені товариш сто золотих.

— Боже! Коби вже той старий рік скінчився!! — скаржився вчора другий мій знайомий.

— Та він уже скінчився! — відповідаю.

— Ні, добродію. Я патріот і чужого нового року не признаю. В мене рік починається в 24. годині на Маланки!...

Крутять люди як можуть. Не вдасться перший січень григоріянський, то ждуть — може вдасться юліянський. А щойно як і той не допише, пускають ніс трубою. Тоді хіба до жидівського календаря вдаватися, але з нас мало хто знає, коли там новий рік.

Першого січня приходить до нас Новий Рік зовсім маленьке, безпомічне немовля. Адже всі знаємо, що таке немовля в першім дні своєї появи на світі може сказати. Тому мені дивно, коли в новорічних скетчах вилазить на сцену величезний бельбас і починає фільософувати, а то й порноґрафію підпускає.

Інша річ — за чотирнацять днів. Рік живе, як неодному відомо, тільки 365, а в виїмкових випадках 366 днів. Тому його розвиток мусить бути багато скорший як людини і двотижневий рік це вже зівроку дитинище. Тоді й не дивота, що він багато дечого скаже, бо й світа побачив і життя зазнав.

На жаль у нас він рідко коли щось путнього говорить, але деколи хоч і говорить щось до речі — то ніхто його не слухає. Новорічна промова триває звичайно дуже коротко і заки розтанцьований народ трохи втихомириться — Новий Рік уже простує за куліси.

— Що такого? Що він казав? — питає дансерка, яка ввесь час його промови щебетала до дансера.

— Ну... як звичайно... Казав, що буде ліпший від минулого! — відповідає дансер, щоби щось відповісти.

— Страх як нецікаво в нас складають новорічну програму!

— Пані мають цілковиту рацію...

Це одна з причин, що автори, які писали Новому Рокові тексти до промов, залюбки відказуються від тієї суспільної, але невдячної праці.

Рік, якому на імя 1939, направду міг би нам на Маланки сказати неодну цікаву річ. Живе бахор уже повних 14 днів, підглянув, підслухав і розміркував неодно. Паспорту йому не треба, залізниці не платить, чекати на авдієнцію як каня на дощ не потребує, Париж не Париж, Берхтесґаден не Брхтесґаден... А схоче, то і до Хусту вступить — на інтервю (очевидно не в справі вина, яке так занепокоїло проф. Бірчака!).

До кожного нового року мають люди претенсії. Одні такі, другі сякі, треті ще інакші.

Які ми, українці, маємо претенсії до Нового Року?!...

Вибачте, Шановні Читачі, але фейлетон вийшов би за довгий і тому кінчу...

Галактіон Чіпка.

— **Перебудова доріг і мостів.** У коломийському повіті перебудовано і направлено 278 км. державних, воєвідських і повітових доріг. Вибудовано сім нових мостів і зреконструовано великий міст на Пруті. Тепер будують два великі мости у Гвіздці і Вербіжі к. Коломиї.

— **Почесна золота відзнака „Звйонзку шляхти загродової".** Головна управа „Звйонзку шляхти загродової" рішила надати почесну золоту відзнаку за розбудження польського духа і ширення культури між „загродовою" шляхтою Підкарпаття та східних „кресів" кільком польським письменницям (-кам) і між іншим полковникам: Г. Цепі, М. Гроссекові та Б. Кунцові („Всхуд").

— **Краєва хроніка.** В Синевідську Вижнім пов. Стрий почала горіти від печі стіна. Вогонь удалось загасити. — На магістратськім фільварку коло Грабовець недалеко Стрия вибухла пожежа з невідомих причин. Пожежа знищила стіг сіна. До поширення пожежі не допустила пожежна сторожа зі Стрия. — Марія Процикова в Перепільниках, мати 5-ох дітей, прала білля і зняла з кухні баняк з лугом. Нагло до баняка з лугом упала 3-літня її донечка Софія і померла серед страшних мук.

— **Найбільший відсоток народин на Поліссі.** Згідно зі статистичними даними Полісся виявляє найбільший відсоток народин у порівнянні з цілою Польщею, бо аж 358 на тисячу мешканців тоді, як в інших східних округах припадає 30,8, а в цілій Польщі 20. Найбільший відсоток уродин виказує повіт косівський і коширський на Поліссі. Смертність не ріжниться дуже від пересічі для цілої Польщі.

— **Статистика міста Луцька.** На основі найновіших статистичних даних населення Луцька зросло до 43,371 осіб. Приріст населення за останній рік сягає 2.830 осіб. По віроісповідній приналежности є в Луцьку 18.637 жидів, 15,738 католиків, 7.220 православних, 1,138 протестантів, 57 караїмів і 527 осіб інших віроісповідань.

— **Маркова війна.** Недавно польська пошта видала поштові марки з написом, що Данціг належить до Польщі. Ці марки викликали бурю протестів у Данцігу і тепер появилася в Данцігу серія німецьких марок, на яких є між іншим картина з написом: „Програна Ст. Баторія під Свінемінде". Тепер польська преса пише з обуренням, що це провокація Польщі.

— **Велика залізнича катастрофа** трапилася на шестім кільометрі північного залізничого шляху Москва-Архангельськ. На залізничім переїзді далекобіжний поїзд до Архангельська і підміський електричний поїзд, що їхав до Москви, наїхали на два вантажні самоходи, що нагло затримались на шляху. В катастрофі згинуло багато осіб, ще більше є ранених. Числа жертв совітська преса не подає. Слідство устійнило, що катастрофу свідомо спричинили шофери, яким виповіли працю на основі останніх декретів.

— **Перебудова спаленого будинку Райхстагу.** Вже в короткому часі в Берліні приступлять до перебудови давного будинку німецького парляменту. На виставі архітектури в Мінхені виставлено вже модель проектованої салі засідань, що згоріла підчас великої пожежі в лютому 1933 р. Салю пленарних засідань значно побільшать, бо число послів зросло до 800 по прилученні до Німеччини Австрії та Судетів. Королівську площу перед давним будинком райхстагу перебудують на велику площу парад. Памятник Бісмарка перенесуть до Тірґартену.

— **Відбирають жидам концесії.** Міністерство скарбу в Румунії відобрало жидам у грудні 1938 року концесії на 375 коршем і 766 трафік в округах Чернівці і Кімполюнг.

— **Велика фабрика згоріла до тла.** В Резіні в Румунії згоріла до тла з невідомих причин велика фабрика фарб і смарів Гольдштайна. Шкоди сягають 4 міліони леів. Підчас ратункової акції був ранений комісар поліції Добнікяну.

— **Облава 100 жандармів за бандитами.** Французька поліція арештувала в ночі з 11. на 12. ц. м. 17-літнього хлопця, який видав трьох бандитів, що напали на два самоходи в департаменті Сен та Оаз. По цілонічній облаві при участи 100 жандармів у лісі Сен Жермен удалось арештувати всіх бандитів.

— **Пробні лети над Паміром.** Совітські літуни перелетіли двічі над Паміром, щоб устійни-

ти умовини і трасу постійної летунської комунікації над простором Паміру з весною ц. р. Летунська комунікація получить найбільше заледнені місцевости Паміру: Хорог, Іскашін і Мургаб. Підчас двох пробних летів совітські летуни Ткаченко і Тарек мусіли піднестися на висоту 5.000 м. Населення з великим зацікавленням слідкувало за пробними летами, бо дуже багато споміж них бачило літак перший раз у свому житті. „Правда" пише, що совітські летуни розкинули підчас першого лету кількасот примірників „Історії комуністичної партії" в російській та узбецькій мові для населення Паміру.

— Проф. Ол. Лотоцький злимісіонував зі становища дійсного члена і директора Українського Наукового Інституту у Варшаві.

— „Сини кажуть правду", гутірку на цю тему лічне д-р О. Кульчицький у клюбі „Нової Хати" в понеділок 16. ц. м. в год. 6. веч. Гостям раді.

— Успіх української фільми у Львові. Хоч передпродаж білетів на показ української фільми „До добра і краси" в дні 14. ц. м. не був оголошений, всі білети вже два дні наперед розкуплено. Ревізійний Союз Українських Кооператив висвітлює цю фільму ще раз у четвер 19. ц. м. у великій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка. Початок точно в год. 12. вполудне. Передпродаж білетів у крамниці „Народньої Торговлі" в Ринку.

— Серце архиеп. Теодоровича у вірменській катедрі. Підчас бальсамування тіла вірменського архиепископа Теодоровича лікарі виняли серце на домагання вірменської капітули, законсервували його і склали у вірменській катедрі. На замовлення вірменської капітули виконано вже золоту урну на серце, на якій поміщено напис: „Серце архиеп. Й. Теодоровича, який так гарячо любив Бога і Батьківщину". В найближчих днях комісія консерваторів устійнить місце у вірменській катедрі, де буде зложена урна зі серцем. („Всхуд").

— Сім нових польських памятників у Львові. В четвер 12. ц. м. відбулося засідання міської ради, на якім інж. Бернацький підкреслив у свому рефераті, що в найближчому часі Львів матиме сім нових памятників: Словацького, Костюшка, Бандурського, Конопніцької, Пілсудського, Розвадовського і Мончинського. Референт згадав, що варшавський різьбар проф. Віттіґ підготовив уже модель памятника Словацького, під який артистична комісія вибрала місце в горішній частині парку Костюшка. По бурхливих нарадах міська рада затвердила вибране місце під памятник Словацького.

— Ревізії й арештування на Волині. В ночі з 4. на 5. ц. м. поліція арештувала по основній ревізії Мартина Скульського, Михайла Огородника та Миколу Степанчука і вивезла їх до вязниці в Острозі. Причина ревізії й арештувань невідома.

— Неук управителем школи. Перед апеляційним судом у Вильні опинилася справа б. управителя народньої школи в одному з сіл коло Берестя над Бугом, Перожка, якого окружний суд у Бересті засудив на один рік вязниці за підроблення шкільного свідоцтва і поштової складанки на 44 зол. Справа сфальшування свідоцтва вилізла на верх при нагоді збірки обіжжа на фонд будови шкіл. Одного дня повідомлено старосто, що збіжже зі збірки помандрувало до приватних крамниць. Слідство виявило при цій нагоді цікаві подробиці з життя Перожка. І так стверджено, що Перожек складав іспит до 5-ої кляси народньої школи і провалився. На цьому скінчилась його освіта. На основі сфальшованого свідоцтва дістався не лише на посаду учителя народніх шкіл, але й ще опинився на становищі управителя школи. Ось якого виховника мали бідні діти на Поліссі.

— Розстріл комісарів за програну у виборах. Недалеко місцевости Мезкетік у стейті Халіско в Мексику напав гурт людей на виборчих комісарів, які брали участь у виборах і розстріляли їх на дорозі. Виборчих комісарів розстріляли з пімсти члени партії, що програла у самоуправних виборах. Вбивство комісарів викликало велике враження в цілім Мексику.

Польська відповідь на промови українських послів у соймі.

ПРЕМІЄР СКЛАДКОВСЬКИЙ ПРО ЛЬВІВСЬКІ ПОДІЇ.

У відповідь послові Целевичеві забрав слово посол **Ваґнер.** Він заявляє, що, кажучи вчора про чужі аґентури, мав на думці три букви, що тяготіють над українським і польським життям: ОУН. **Як довго** — говорив посол Ваґнер, звернувшись до українців — **ви не спроможетесь на те, щоб ОУН перестала діяти, так довго не возьму назад мого закиду.** Ви кажете, що УНДО не має нічого спільного з ОУН. Коли проте українська суспільність уважає національними героями діячів ОУН, коли українська суспільність брала участь у панахиді Коновальця, що згинув з руки іншої аґентури, то ця суспільність не сепарує себе від акції ОУН. Ми знаємо, яка роля цієї орґанізації, наша влада безпеки дає собі з нею раду. **Також наші суспільні орґанізації змагатимуть до ліквідації ОУН і буде падати труп за трупа, якщо ОУН не стримає своєї акції.**

Навязуючи далі до демонстрації польського населення, посол Ваґнер підкреслює, що вони були тільки відповідю на акцію українців. Бесідник не захоплюється демонстраціями, проте думає, що **польська суспільність була б мертва, якщо не реаґувала б на ексцеси, які були з боку українців.**

Полемізуючи з пос. Целевичем, посол Ваґнер звертається до українських послів з зазивом, щоб те, що говорять у соймі й деінде було згідне, щоб не було розходження. **В господарськім, у кооперативнім житті українці ведуть екстермінаційну (!) політику супроти польського населення.** Ця екстермінація тільки змінює обосторонній шовінізм. Наші землі бідні й тому потрібне співділання обох народів над їх двигненням.

Після другої промови посла **Шталя,** що нарікав на українських послів за те, що вони до своїх промов вплітають міжнародні моменти, забрав голос премієр ґен. **Складковський.** На вступі полемізував він з жидівським послом Зоммерштайном у справі положення жидівського населення в Польщі, а далі перейшов до відповіди українським послам. Він заявив: Пан товариш Целевич був ласкав у своїй вчорашній та нинішній промові кілька разів, просто як біблію, цитувати мої слова з січня минулого року. Панове товариші дозволять, що відчитаю також ті речі з моєї промови, які мені видаються відповідні для мене. Прошу високу комісію пробачити, що буду ці вимки читати, одначе роблю це не тому, наче б я уважав, що ті речі варті цього, не тому, що вони непомильні, тільки тому, що п. Целевич насвітлив одну половину образу, а я мушу другу відслонити. П. Целевич відчитав тільки ті речі, які торкались обовязків більшости супроти меншин в державі, а я з чемности відчитаю про обовязки меншини.

Отож я **неґідник** сказав м. ін. таке: „Тепер перейду до того, яке повинна заняти становище меншина до держави, яка істнує. Меншина [illegible] бути льояльна супроти держави, одначе ця льояльність не може бути пасивна, формальна [illegible] меншина, яку трактують уряд та більшість [illegible]ально, отже яка має свої права, повинна [illegible] глибоке почуття своїх обовязків. Вона [illegible]на так поводитись, щоб її льояльність [illegible] таксамо як льояльність більшости, до [illegible]ня могутньости й сили держави, з якою [illegible]зана. Це обовязок льояльности для меншин[illegible] який зумовлює, що ця меншина стає [illegible]правними громадянами."

Щераз прошу високу комісію пробачити, що наводжу ці речі. Далі кажу таке: „Одначе мушу тут сказати, що це дуже небезпечна справа, коли меншина проявляє завелику нетерпеливість у змаганні до своїх прав, бо тоді родиться недовіря між більшістю та меншиною. Дивлячись в очі панам товаришам українцям [illegible] сказати, що в цій хвилині український нарід [illegible] має причини до нетерплячки." Це було [illegible]му. „Стверджую, що в часі співжиття з Польщею український нарід розвивається культурно скоро. Розвивається також економічно в [illegible] спосіб, що дай Господи, щоб у цілій Польщі населення економічно так розвивалось, як розвивається в частині Галичини (в оригіналі: Малопольщі). **Тому вважаю, що це небезпечна справа, коли український нарід намагається у гарячковий спосіб прискорити свій розвиток і [illegible]ствувати те, що від століть було покривлене."**

Що маю додати в цій справі? Отже [illegible] вариш (тобто посол Целевич — ред.) [illegible] навів тут **обосторонні заворушення у Львові [illegible] хвилині, коли молоді голови горіли, коли в атмосфері загального напруження родилася [illegible]ва Карпатської України** (Закарпатської [illegible]). Товариш має жаль за низку заряджень адміністраційної влади та поліції. Так само як [illegible] вариш не думаю вдаватись у подробиці. [illegible] заявляю коротко: **Я спокійний і доброї [illegible]** Коли не зважаючи на велике напруження [illegible] страстей найгарячіших чинників так само [illegible]ської, як і української суспільности вдалося [illegible] квідувати окремі події у Східній Галичині (в оригіналі Східній Малопольщі) без важких [illegible], які могли б були спричинити дальше загострення відносин, то є це, пане товаришу, [illegible] перемогою адміністрації та опінії тверезих [illegible] польського й українського населення. [illegible] тверезій суспільній опінії обидвох народів [illegible] від століть приневолені і то назавше до [illegible]тя у польській державі на спільній землі, [illegible] будувати дальшу реальну та справедливу [illegible]тику. (Оплески).

Після цієї промови премієра ген. Складковського, яка вказує, що у відносинах між [illegible]ською державною більшістю та українською меншиною нічого не змінилось, а уряд [illegible] є спокійні й доброї думки та зовсім не [illegible] робити якихнебудь коректив у своїй [illegible]шній політиці, принято без поправок проєкт бюджету міністерства внутрішніх справ.

—o—

З судової салі.

ЗАСУД ДВОХ УКРАЇНСЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ.

Окружний суд у Золочеві розглядав [illegible] проти двох греко-католицьких священиків **Володимира Чайківського,** пароха Колто[illegible] **о. Володимира Телемка,** пароха Вер[illegible]. Акт обвинувачення закидав обом підсудним [illegible]ну прізвищ у метрикальних книгах. Суд [illegible] **о. В. Чайківського на 6 місяців вязниці,** [illegible]лемка **на 8 місяців вязниці,** з полегшенням обом **засуджених на 5 років**

— Ріжні вісти. З Будапешту виїхала до Берліна мадярська делеґація на переговори у справі мадярсько-німецької конвенції. — Мадярська влада виселила з Будапешту чеського журналіста Еміля Ковара і кореспондента „Ноє Ціріхер Цайтунґ" Бернарда Цітрона. — Чехо-словацький уряд повідомив дипломатичних представників, що офіційна назва держави складається тепер не з одного, але з двох слів: Чехо-Словакія. — Делеґація французьких парляментаристів під проводом б. міністра де Тессана відвідала східній фронт червоної Еспанії, де її приняв комендант фронту ґен. Сарабія. — Французька прикордонна сторожа затримала 4-ох жидів, виселених з Італії, між ними б. мінхенського рабіна Леві, члена міжнародного союзу журналістів та жидівського письменника. — Дня 31. грудня 1938 р. було у Франції 404.730 безробітних. — В півн. Франції і в Ліль, Валянсієн та Мобежі упав великий сніг. — Недалеко Вільмартена англійський вантажний корабель „Пас оф Балятер" наїхав на скалу і розбився.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

СТАРОВИННА КАЗКА ПРО СУДДЮ ШЕМЯКУ. З рос. нар. казки переробив С. Д. Бібліотека „Всього потроха“, ч. 3. Навл. Сергія Даушкова. Кремянець 1938. Огор. 30, 16-ка.

ЗВІТ з діяльности Ради Товариства: „Захист ім. Митроп. Андрея гр. Шептицького для сиріт“ у Львові за перше 20-ліття (1918—1938). Накладом Товариства. Львів 1938. Огор. 28, 8-ка. У звіті 11 знимок.

ЛЕМКІВСЬКИЙ КАЛЕНДАР на рік 1939. Зредагував Ю. Тарнович. Наклад В-ва „Наш Лемко“. Львів 1938. Огор. 104 + оголошення.

КАЛЕНДАРЕЦЬ ПРЕСВЯТОГО ІСУСОВОГО СЕРЦЯ на рік 1939. Річник IV. Зладив М. Ф. ЧОВВ. Жовква 1938. Огор. 64, 32-ка.

ЖУРНАЛИ:

ВІСТНИК. Місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. Річник VI. Книжка 12. Грудень 1938. Львів. Зміст: Е. Маланюк: Пожнива. — Ю. Клен: Україна. — Сем: Ле шмен де дам. — Поль Валері: Що таке Европа? — Ж. Р.: Чи Англія зірве з жидами? — Е. Маланюк: Пізній давр. — Ґен. Д.: Матерія чи людина? — Д. Р. Александер Фадорович Керенський. — В. Рошотуха: Ідея і форма мистецького твору. — О. В.: Віденський арбітраж. — М. К.: Смерть Мустафи-Кемаля. — Є. Л. Д.: Неньо — шароварницька „геополітика“. — М. Л.: З пресового фільму. — Бібліографія. — Від Адміністрації.

ДЗВОНИ. Літературно-науковий місячник. Рік видання 8. Ч. 10. Жовтень 1938. Львів. Зміст: Ю. Ліпа: Благословен. В поворі. — В. Гаврилюк: Мадонно голуба! — Р. Кадро: Побідники. — М. Цуприк: Крутіж. — І. Маркін: По дорозі життя. — Ю. Ліпа: Чаклун із хутора. — К. Бобикевич: Корнило Устиянович. — Д-р К. Чехович: Наукові заслуги Ст. Смаль-Стоцького. — О. Ф. Мужерман, ЧООІ: Динаміка без отриму. — Н. Кочубей і Р. Метельський: Альфа і Омега його життєвого твору. — М. К.: Маріян Здеховський. — М. Демкович-Добрянський: З приводу „Призначення України“. — Хроніка. — Рецензії. — Нові книжки.

КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА. Економічно-суспільний місячник. Річник XI. Ч. 11. Листопад 1938. Львів. Зміст: На окраю днів. — В. Левинський: Колєктивізація сільського господарства в Совєтах. — Г. Кухар: О. Лев. Горалевич (Причинок до історії Маслосоюзу). — В. Софронів-Левицький: Наша кооперативна белетристика. — Е. Кантій: Три фази господарської політики III. Німеччини. — З життя української кооперації. — Господарська хроніка.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр.

Пятниця 13. І. год. 7.30 веч. Виступ Хору Юранда і Галини Гроссіяни.

Субота 14. І. год. 7.30 веч. „День без брехні“.

Неділя 15. І. год. 12. вопол. „Кіт в чоботях“ казка; год. 3.30 попол. „Пані презесова“; год. 7.30 веч. „День без брехні“.

Театр Ріжнородностей.

Пятниця 13. І. год. 7.30 веч. „Пані презесова“.

Субота 14. І. год. 7.30 веч. „Фройда теорія снів“.

Неділя 15. І. год. 3.30 попол. „Фройда теорія снів“; год. 7.30 веч. „Фройда теорія снів“.

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

БРОДИ:
13. І. Подвійна бухгальтерія.
14. І. Гриць.
15. І. Чорноморці.
16. І. Сеї.
17. І. Люди на краю.
18. І. Хам.
19. І. Натуш.
20. І. Казка старого млина.
21. І. Сузанна.
Потім театр загостить до Золочева.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ЖОВКВА:
13. І. Бесталанна.
14. І. Пісня Бескиду.
15. І. Сорочинський ярмарок.
16. І. Невольник.
17. І. Гетьман Полуботок.
ЛЬВІВ, салі Нар. Дому:
18. І. Дай серцю волю.
19. І. год. 4. Сорочинський ярмарок.
19. І. год. 8.15 Невольник.
20. І. Наталка Полтавка. Свят. вистава.

Український Театр ім. І. Котляревського.

СТРИЯ:
13. І. ?
14. І. Найвірніший чоловік.
15. І. Шаріка.
16. І. Пригода в Черчі.
17. І. Орлиця.
18. І. Кирка в Льолею.
19. І. ?
20. І. Прем'єра „Цариця Грузії“ іст. п'єса на 5 дій Сумбатова на тлі взаємин Грузії.

КІНА.

АМПІР: „Всюди жінка“.
АПОЛЬО: „Прощак у багрянниці“.
АТЛЯНТИК: „Долина гігантів“.
БАЛТИК: „Баталія бездомних“.
ВАНДА: „Литво“, „Як вам подобається“.
ГРАЖИНА: „Робін Гуд“.
ЕВРОПА: „Пуритани“.
КАСІНО: Норма Шірер як „Марія Антонета“.
КОПЕРНИК: „Смотрик“.
МАРУСЕНЬКА: „Границя“.
МЕТРО: „Павел і Ґавел“.
МІРАЖ: „Розалія“.
МУЗА: „Нага правда“.
ПАКС: „Рожа“ на осн. Жеромського.
ПАЛЯС: „Циганка“.
РАЙ: „Друга молодість“.
РІЯЛЬТО: „Поверх вище“.
РОКСІ: „Мале та велике кохання“.
СВІТ: „Вастер Кітон як мілінонер“, „На грані життя“.
СВЯТОВІД: „Малий Тарзан“, „Алі Баба і 40 розбійників“.
СТИЛЕВЕ: „Примари“ та ревія.
ТОН: „Сильні люди“, „Обережно, професоре“.
УТІХА: „Королівський вязень“ і ревія.
ХИМЕРА: „Граф-кельнер“.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Над гарним, синім Дунаєм“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 13. січня 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Година господині, 11.00 Для шкіл: Як Сінг угадав, що світ це куля, авд. для старших дітей, 11.30 Оперетові дуети, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Інформаційна газетка в українській мові, 14.10 **Форт. ресіталь д-р Стефанії Туркевич**, 14.30 Гутірки про старі звичаї, 14.45 Госп. вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Легенди про Христофора та про Ісусика, авд. для молоді, 15.20 Спортовий порадник, 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.08 Господарські вістки, 16.20 Гутірка з хорими, 16.35 Пісні, сопран, форт., 17.00 Дивовижні коміршики мурашок, 17.20 Давня скр. музика у вик. Юрія Стефана в супр. форт., 17.45 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.50 Плити з поясненнями: Моріс Равель, 18.30 Театр Різдва Христового, літ.-муз. авд., 19.00 Розр. концерт: орх., спів, мандоліни, форт., 20.35 Веч. денник, метеорольоґ. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Хор. орх., 21.15 Симф. концерт, 22.30 Рел. переживання у мистецтві, 22.45 Музика з пл., 22.55 Інформ. авд. 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції.

Субота, 14. січня 1939.

7.00 Ранішній денник, 8.00 Для шкіл, 8.10 Розр. музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: Співаймо пісеньки, 11.25 Із рисункових фільм Вальта Діснея пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Орх., 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для дітей, 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.08 Господарські вістки, 16.20 Літер. хроніка, 16.35 Ліст, із гр. пл., 17.10 Твори композитора Лямана: спів, форт., 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Спортова гутірка, 18.15 Гутірка зі слухачами, 1.30 Гутірка, Поляки в Бельгії та Люксембургу, авд. для молоді, 19.15 Розр. концерт: орх., сопр., гавайська гітара, 20.35 Веч. денник, метеорольоґ. вістки, 21.00 Орх., два форт., пісеньки; у перерві в год. 21.45 „Хочу мати спокій“ скеч Куртліна, 22.55 Інформ. авд., 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авдиції.

Неділя, 15. січня 1939.

7.20 Орх., 8.00 Ранішній денник, 8.15 Для села: Хл. газетка, Огляд ринків рільних продуктів, 8.45 Поздоров. Хл. скрипка, Хор, коло год. 10.30 (після богослуження) Музика з пл., 11.45 Актуалії у радіопрограмах, 11.57 Сигнал, 12.03 Симф. порадок, 13.00 Виїмки з творів Пілсудського, 13.05 Гутірка про Сокаль, 13.15 Орхестра, тенор, баритон, флет, форт., 14.40 Весела менажерія, для молодших дітей на осн. М. Конопніцької, 15.00 Репортаж зі зїзду Господ. ради в Тернополі, 15.10 Музика з пл., 15.30 Для села: Заболоття йде до світа, Словно-муз. авд., Співпрацюймо із самоврядуванням, 16.30 Театр Уяви: Мандрівні музиканти, 16.50 Форт. ресіталь Павла Ковалева, 17.20 Гутірка про Гдиню, 17.30 Підвечірок при мікрофоні, музика, спів, у перерві коло год. 18.25 Хвилина бюра студій, 19.30 Програма на завтра, 19.35 Інформ. авд., 19.40 Щепко й Тонько, 19.45 Гостинниця під левом, легка авд., 20.10 Спортові льокальні вістки, 20.15 Спорт. політ. огляд, метеорольоґ. комунікат, звук. тижневик, програма на завтра, 21.20 Танк. музика, рефрени, 22.15 Вечір пісеньок Беранжера, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення авд.

Понеділок, 16. січня 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Музика з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Танк. музика з пл., 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Історія могo светерка, гутірка для старших дітей, 11.15 Гаспар Касадо, з гр. пл., 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 13.00 Для купців і ремісників: Що каже купець про приєднування клієнтів на віддаль, Що купець знає про почт. приписи, 13.30 Абсолютна та програмова музика, авд. для ліцеїв, 14.00 Концерт бажань, 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Театр Уяви для молоді: Сплячка, чорний сон Африки, 15.30 Орх., 16.00 Пополудневий денник, 16.08 Господарські вістки, 16.20 Наук. хроніка: Фізика, 16.35 Спів, форт., 16.55 Поляки на Дал. Сході, 17.10 Е. Н. Ржезнічек: Квартет д-моль, 18.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Християнська фільософія у сучасній Польщі, 18.20 Актуальність, 18.30 Муз. авд., 19.00 Воєнська авд., 19.30 Розр. концерт: орх., арфа, спів, 20.40 Веч. денник, метеорольоґ. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Інструм. сонети Т. Касерна, 21.40 Поетичні новини, 22.00 Спорт, 22.05 К. Слотвінський, кустос Оссолінеум, вязень Куфштайну, 22.20 Із спікерового альбума, 23.00 Останні вістки, 23.05 Закінчення авдиції.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 13. січня 1939.

БЕРЛІН 17.00 Квартет ц-дур Бетовена, 18.00 19.00 Танк. мельодії та пісні, БІЛГОРОД 18.00 Нар. пісні, 20.00 Трансм. зі Загребу, БУДАПЕШТ 18.30 22.00 Циг. музика, 19.20 20.00 Концерт орх., 21.00 Форт. ресіталь Белі Бартока, ВІДЕНЬ 15.30 Солісти, 19.00 Вок. концерт, ДРОЯТВІЧ 20.00 21.00 „Лякме“ оп. Делібеса, 22.40 Пісні, ЛЯҐТІ 17.20 Пісеньки, МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 „Трітіко Франческано“ Рефіче, ПРАГА 19.25 Дуети на гармоніях, 21.10 Концерт, РАДІО ПАРІ 18.05 Камер. музика, 19.15 Клявесин, 21.15 Форт., РИМ 17.00 Виступ гітариста Сеговії, 21.00 22.00 Оперета.

Субота, 14. січня 1939.

БЕРЛІН 19.00 Італ. музика, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.10 Вок. концерт, 18.30 [illegible] Циг. музика, 20.20 21.00 Орх., ВІДЕНЬ 15.30 Пісні, 19.00 Давня кам. музика, 22.30 Розр. концерт, ДРОЯТВІЧ 22.25 Свінг музик, із Америки, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.15 Концерт, КЕНІҐСБЕРҐ 18.15 Пісні, МІЛЯНО 19.20 Розр. концерт, 22.20 Джез, РАДІО ПАРІ 19.15 Для дітей, 20.00 Після комунікату легка музика, 21.10 Пісні, РИМ 21.00-24.00 „Мадам Батерфляй“ оп. Пучінія.

Неділя, 15. січня 1939.

БЕРЛІН 12.00 Розр. концерт, 19.20 Військова орх., 20.10 21.00 „Мадам Батерфляй“ оп. Пучінія, БІЛГОРОД 20.00 21.00 Муз. авд., БУДАПЕШТ 12.30 Орх., 15.45 Вок. концерт, 19.25 Нар. мельодії, форт., 22.00 Циг. музика, ВІДЕНЬ 12.05 Дута орх., 13.00 Популярна музика, 19.00 20.00 21.00 22.00 Концерт бажань, ГАМБУРҐ 15.00 Нар. музика, КЕНІҐСБЕРҐ 10.00 Пісні Пфіцнера та Штравса, МІЛЯНО 17.00 18.00 Розр. програма, 21.00 Форт., ПРАГА 18.15 Військ. орх., 19.20 Сальон. музика, РАДІО ПАРІ 18.15 19.00 Симф. концерт, 21.15 Пісні, 21.30 22.00 Симф. концерт, бельґ. музика, РИМ 17.00 18.00 Симф. концерт.

Понеділок, 16. січня 1939.

БЕРЛІН 15.15 18.00 19.00 Розр. музика, 16.30 Пригоди в Лібії, БІЛГОРОД 18.25 Форт., 20.00 21.00 Трансм. з театру, БУДАПЕШТ 17.30 Скрипка, 18.35 Військ. орх., 20.10 Европ. концерт, 22.00 Сальон. квінтет, ВІДЕНЬ 18.15 Скрипка, форт., 20.10 21.00 Оп. музика, орх., хор, сол., ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 22.20 Форт. тріо ґ-дур Брамса, ЛІЛЬ 21.30 Схід у музиці, МІЛЯНО 17.15 Форт., 21.40 22.00 Симф. концерт, ПРАГА 15.15 Серенада Чайковського на смички, 18.20 Сальон. секстет, 19.25 Пісні, 20.10 Популярний концерт, РАДІО ПАРІ 19.20 Інстр. музика 17-го ст., 19.15 Віол., 21.15 Форт., Лістові дуети, 21.30, 22.00 Опера, РИМ 17.15 Танк. музика, 21.00 Скрипка, 21.55 Розр. програма.

БІРЖА.

Львів, 13. січня 1939

ГРОШІ.

Купно-продажа: Бельґи бельґ. 89·6 — Доляри амер. 5·28·00 — Дол. канад. 5·23·00 — Фльорени гол. 288·59 — Франки франц. 14·02 — Франки шв. 119·95 — Фунти анг. 24·82 — Ґульдени данц. 100·25 Корони чеські 10·75 — Кор. дун. 110·80 Кор. норв. 124·68 — Кор. шв. 127·84 Ліри італ. 16·90 — Марки фінляндські 10·9? — Марки нім. срібні 84·00.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

Львів, дня 13. січня 1939

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	2·85 зол.
1 кг. масла бочков вкл. з опак.	2·90 зол.
молоко	17—18 сот.
1 кг. яєць	1·?5—1·90 зол.

Тенденція на масло зниженова, на молоко слаба, на яйця вдержана.

Оповістка.

Подяка. Батьківський Кружок дівочої школи ім. Б. Грінченка складає щиру подяку Вп. п. Дир. Володимирові Клемкові за дарування 5-лямпового радіоприймача для вжиткування дітвори тутешньої школи. **Виділ Батьк. Кружка.**